

CURRENCE

Jaarverslag 2007

De ontwikkeling van de
Nederlandse betaalproducten

Efficiënt en modern betalen

Jaarverslag 2007

De ontwikkeling van de
Nederlandse betaalproducten

Efficiënt en modern betalen

Inhoud

3	Profiel Currence
6	Organisatie en kerncijfers 2007
12	Bericht van de Raad van Commissarissen
14	Verslag van de Directie
20	De producten van Currence
50	Toelichting op structuur en governance van de onderneming
54	Jaarrekening 2007

Currence is geen bestaand woord, maar heeft wel associaties met 'currency' (valuta; betaalmiddel) en 'current' (actueel; stroom). Zo ontstaat het idee van een actuele geldstroom. Currence staat voor eigentijds, goed functionerend elektronisch betalingsverkeer. Het woord 'concurrence' dat snijvlak of samenkomst betekent, is bouwsteen van het woord concurrentie. Dat is niet toevallig want het faciliteren van marktwerking is een belangrijk doel van Currence.

Profiel Currence

Currence is eigenaar van de collectieve Nederlandse betaalproducten PIN, Chipknip, Incasso/Machtigen, Acceptgiro en iDEAL.

Het doel van Currence is het faciliteren van marktwerking en het vergroten van transparantie in het collectieve betalingsverkeer in Nederland met behoud van de hoogwaardige kwaliteit, efficiency en veiligheid van de collectieve betaalproducten.

In dialoog met alle belanghebbenden bepaalt Currence voor haar betaalproducten objectieve spelregels. Zij verstrekt licenties en certificaten aan marktpartijen en nieuwe toetreders, die voldoen aan deze spelregels en die de Currence betaalproducten op de markt willen aanbieden respectievelijk ondersteunende diensten willen leveren. Ter waarborging van de kwaliteit en veiligheid van haar producten ziet Currence toe op de naleving van haar regelgeving door marktpartijen. Ook werkt zij nauw samen met alle belanghebbenden op het gebied van fraudepreventie. Currence verzorgt publieksvoorlichting en merkpromotie, mede op basis van marktonderzoek, en positioneert haar betaalproducten als veilig, gemakkelijk en efficiënt.

De markt van het betalingsverkeer is dynamisch. Het tempo van internationalisatie en technologische ontwikkelingen is hoog en ook het nieuwe Nederlandse marktmodel leidt tot potentiële nieuwe toetreders en innovatieve toepassingen. De veranderende markt- en klantbehoeften zijn de basis voor het beleid en de verdere ontwikkeling van de betaalproducten van Currence.

Currence is een autonoom opererende organisatie met een governance die haar onafhankelijkheid waarborgt. Currence is in 2005 opgericht op basis van een initiatief van acht Nederlandse banken. Haar oprichting vloeit onder meer voort uit de in 2002 gedane aanbevelingen van de Commissie Wellink om meer transparantie en marktwerking in het betalingsverkeer te bewerkstelligen. Door de oprichting van Currence is een nieuw marktmodel in het Nederlandse betalingsverkeer ontstaan, waarbij producteigendom en regelgeving zijn gescheiden van transactieverwerking.

Onze missie

De missie van Currence is het faciliteren van marktwerking en creëren van transparantie in het collectieve betalingsverkeer in Nederland én het behouden en verder ontwikkelen van de kwaliteit, veiligheid en efficiency van de collectieve betaalproducten.

“Currence is eigenaar van de collectieve Nederlandse betaalproducten. In het oprichtingsjaar 2005 heeft Currence het eigendom verkregen van de producten PIN, Chipknip, Acceptgiro en Incasso/Machtigen. In 2006 is iDEAL hieraan toegevoegd.”

“In het jaar 2007 vonden er 1,588 miljard
(+ 9,5%) PINtransacties plaats.”

Organisatie & kerncijfers 2007

Organisatie en kerncijfers 2007

Statutaire functionarissen

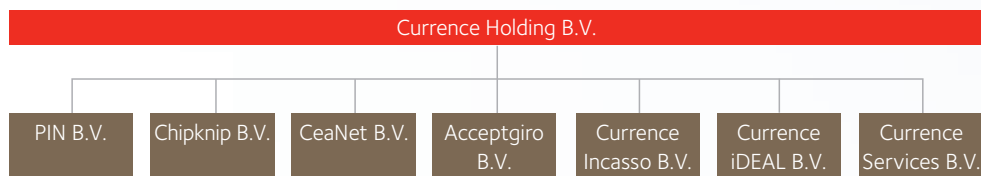
Directie:

Drs Piet M. Mallekoote

Raad van Commissarissen:

Naam	geb.	Functie	benoemd	aftredend
Drs Jaap Koning, voorzitter	1943	oud-directeur DNB	2005	2009
Udo Groen	1964	lid RvB ProRail NV	2006	2010
Drs Cees J. Beuving	1951	oud-voorzitter RvB Fortis Bank Nederland	2007	2011

Currence Holding B.V. en dochtervennootschappen

Kerncijfers

Aantallen transacties betaalproducten 2007

PIN	1,588 miljard	(+ 9,5%)
Chipknip	175 miljoen	(+ 6,4%)
Incasso	1,177 miljard	(+ 3,3%)
Acceptgiro	169 miljoen	(- 2,5%)
iDEAL	15 miljoen	(+ 238,6%)

Totaal	3,124 miljard
---------------	----------------------

Aantal Licentie- en certificaathouders Cards 2007

Licentiehouders PIN	29
Licentiehouders Chipknip	26
Acquiring Processor PIN	2
Acquiring Processor Chipknip	1
Terminalleveranciers PIN	10
Terminalleveranciers Chipknip	14
Datacomleveranciers PIN	18
Datacomleveranciers Chipknip	18
Kaartleveranciers, -personalisatoren, -vernietigers	6
Acceptant Payment Service Providers	5
Issuing Processoren	3
Switch	1
Clearing House	1

Aantal Licentie- en certificaathouders Acceptgiro en Incasso/Machtigen 2007

Licentiehouders Acceptgiro	42
Licentiehouders Incasso/Machtigen	53
Debet Processor Acceptgiro	6
Debet Processor Incasso/Machtigen	2
Credit Processor Acceptgiro	4
Credit Processor Incasso/Machtigen	2
Clearing House Acceptgiro	2
Clearing House Incasso/Machtigen	1

Aantal Licentiehouders iDEAL 2007

Licentiehouders iDEAL	6
-----------------------	---

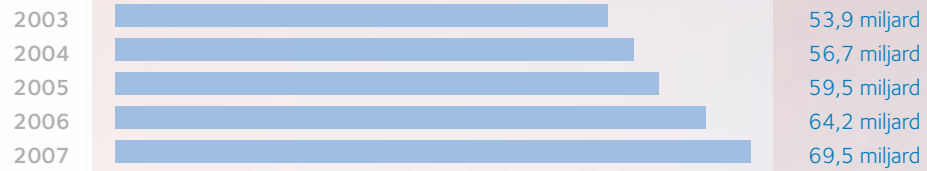

PIN

 PIN transacties

 PIN omzetwaarde
in euro

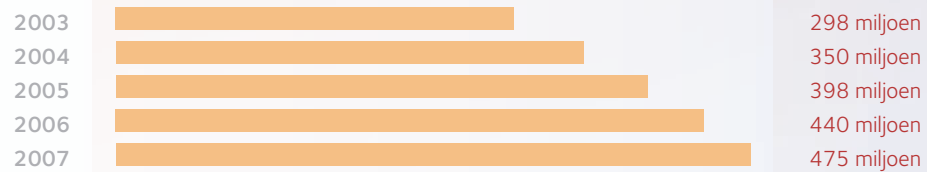

Chipknip

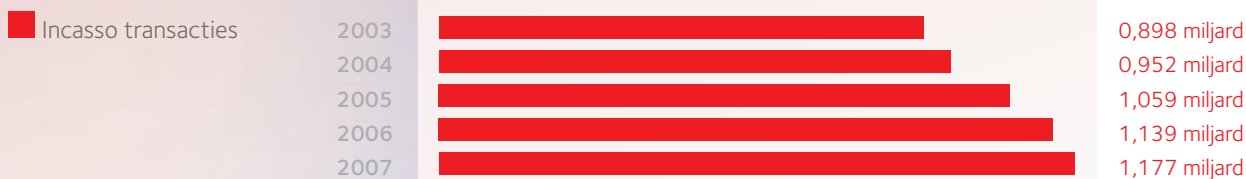
 Chipknip transacties

 Chipknip omzetwaarde
in euro

Incasso/Machtigen

NB: De aantallen zijn exclusief herhaald aanbieden en storneringen.

Acceptgiro

NB: Het aantal verwerkte Acceptgiro's voor 2006 is gewijzigd ten opzichte van het jaarverslag 2006. Ivm het aanleveren van de concernposten van banken is het aantal toegenomen.

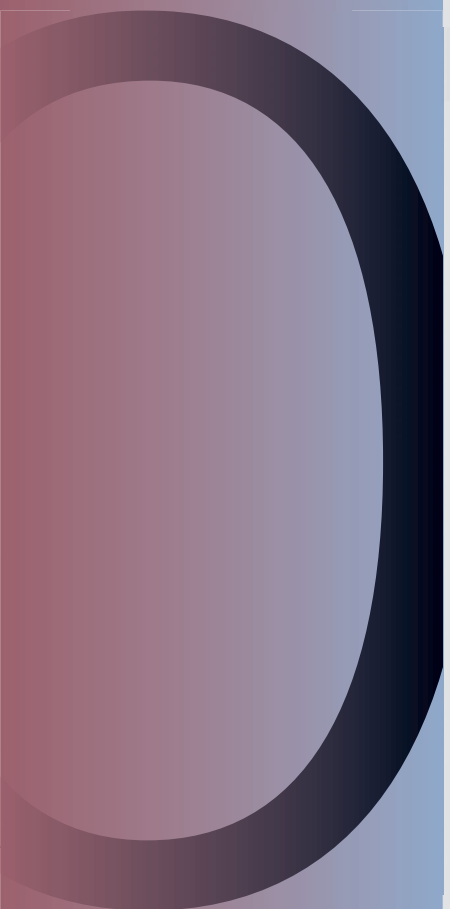

iDEAL

Jaarverslag

Bericht van de Raad van Commissarissen

Werkwijze

De Raad van Commissarissen adviseert de Directie en houdt toezicht op haar beleid in het belang van de vennootschap en de met haar verbonden ondernemingen. De Raad van Commissarissen houdt hierbij de belangen van alle stakeholders in het oog. De Raad onderschrijft het belang van de voortgaande ontwikkeling en professionalisering van Currence en haar autonome rol in het marktmodel.

In het Bericht in het Jaarverslag over 2006 stonden wij stil bij de samenwerking tussen én de taakafbakening van de diverse partijen die bij het betalingsverkeer betrokken zijn. We constateerden dat de samenwerking tussen Currence en de betrokken bancaire partijen duidelijk is verbeterd. De Raad is verheugd dat deze samenwerking, met in achtname van de onafhankelijke positie van Currence, in 2007 is geïntensiveerd.

De Raad van Commissarissen kwam in 2007 vijf keer bijeen. Net als in voorgaande jaren besteedde de Raad in zijn vergaderingen bijzondere aandacht aan de strategie van Currence, vooral in het licht van de ontwikkelingen rond SEPA. Daarnaast heeft de Raad haar samenstelling en werkwijze getoetst aan de principes en best practice bepalingen van de Corporate Governance Code. De Raad concludeerde dat Currence de Code in overwegende mate volgt. Een aantal principes en best practice bepalingen van de Code is niet op Currence van toepassing. Dat komt omdat Currence een niet-beursgenoteerde onderneming van beperkte omvang is. In lijn met de Code heeft de Raad zijn rooster van aftreden vastgesteld en dat samen met de in 2006 vastgestelde profielschets op de website van Currence geplaatst. Buiten aanwezigheid van de Directie heeft de Raad in februari 2008 zijn eigen functioneren en dat van de directeur in 2007 beoordeeld.

In 2007 is niet alleen veel bereikt, Currence heeft ook haar toegevoegde waarde bewezen. Hiervoor verwijzen we naar het Verslag van de Directie. De Raad spreekt zijn waardering uit voor de wijze waarop de Directie en de medewerkers hun werkzaamheden hebben vervuld.

Samenstelling

Met ingang van 1 februari 2007 bestaat de Raad uit drie leden die geen van allen aan aandeelhouders of licentiehouders zijn gelieerd. Gezien de beperkte omvang van de Raad is afgezien van het instellen van de zogenoemde kerncommissies.

Jaap Koning is per 1 februari 2007 benoemd tot voorzitter van de Raad, nadat hij die functie enige tijd had waargenomen. Per die datum is Jan Peter Schmittmann als commissaris teruggetreden en is Kees Beuving als commissaris benoemd.

Piet Mallekoote is op voordracht van de Raad per 1 januari 2007 benoemd tot Algemeen Directeur. Daarvoor heeft hij die functie enige tijd waargenomen.

Jaarrekening Currence

Hierbij bieden wij de Algemene Vergadering van Aandeelhouders de jaarrekening aan van de vennootschap over het boekjaar van 1 januari 2007 tot en met 31 december 2007.

De jaarrekening is door de Directie opgemaakt en na controle door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. door ons met de Directie besproken.

Wij adviseren de Algemene Vergadering van Aandeelhouders om de jaarrekening conform het voorstel van de Directie vast te stellen.

Wij stellen voor, overeenkomstig het voorstel van de Directie en op basis van de statutaire bepalingen, het resultaat exclusief deelnemingen na belasting ad € 115.000 ter beschikking te stellen aan de Vennootschap die dit resultaat zal toevoegen aan de Overige reserves. Aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt daarnaast voorgesteld om het door productvennootschappen uitgekeerde dividend ad € 2.693.000 toe te voegen aan de respectievelijke dividendreserves. De houders van de letteraandelen F zal worden gevraagd een informele kapitaalstorting van € 400.000 te doen waarmee de solvabiliteit van Currence iDEAL B.V. op het afgesproken niveau wordt gebracht.

Wij vragen de aandeelhouders décharge te verlenen aan de Directie voor het in het jaar 2007 gevoerde bestuur en aan de Raad van Commissarissen voor het gehouden toezicht.

Amsterdam, 25 april 2008

Namens de Raad van Commissarissen,
Jaap Koning, voorzitter

Verslag van de Directie

De Nederlandse consument is in 2007 efficiënter en op een meer moderne manier gaan betalen. Het aantal betalingen met PIN bereikte met een groei van 9,5% een recordniveau. Ook nam het online betalen met iDEAL spectaculair toe.

Europese ontwikkelingen

Met een eerste stap over de drempel werd op 28 januari van dit jaar het tijdperk van de eurobetaalruimte (Single Euro Payments Area; SEPA) ingeluid. Na een intensieve voorbereiding door de banken is de Europese overschrijving een feit. Net zo gemakkelijk als in het eigen land kunnen consumenten en bedrijven hiermee in het eurogebied geld overboeken. SEPA zal het betaallandschap de komende jaren aanzienlijk veranderen. Nationale betaalproducten worden door Europese producten vervangen of moeten aan de Europese eisen voldoen. Het betalingsverkeer in het eurogebied wordt hierdoor vergaand geharmoniseerd.

Potentiële winsten SEPA omvangrijk...

Berekeningen die door verschillende instanties zijn gemaakt, laten zien dat de maatschappelijke winsten van SEPA als geheel aanzienlijk kunnen zijn. Sommige hiervan duiden op besparingen van 0,5 à 1% van het bruto binnenlandse product van het eurogebied. Deze worden vooral gerealiseerd door schaalvoordelen in verwerkingsprocessen en door de effecten van een groter concurrerend vermogen van de betaalmarkt dat met SEPA wordt beoogd. Een vergaande vorm van standaardisatie en harmonisatie van producten en processen is hiervoor een belangrijke voorwaarde. De ervaringen uit het verleden hebben evenwel laten zien dat standaardisatie en harmonisatie langdurige processen kunnen zijn. Voor SEPA rijzen dan ook de vragen op welke termijn deze besparingen zichtbaar worden en in welke mate per land.

... maar nog onzeker wanneer en in welke mate deze worden gerealiseerd.

De huidige situatie van nog sterk gefragmenteerde nationale markten kenmerkt zich door uiteenlopende structuren van markten, van producten en van instituties. Ook loopt de graad van efficiëntie van het betalingsverkeer van land tot land uiteen, waarbij Nederland tot de meest efficiënte landen in Europa behoort. De mate, het tempo en de duur van de noodzakelijke aanpassing van de markten zullen dan ook per land verschillen. Ondanks deze verschillen moeten de ambities en het tempo voor de vervolmaking van SEPA hoog blijven. In de tussentijdse fase is het van belang de huidige betaalproducten te handhaven en de overgang naar Europese producten via een vraaggedreven proces van marktwerking te laten verlopen. Nadat een zeer substantieel deel van het gebruik van de huidige producten is vervangen door Europese producten en het gebruik van de huidige nationale versies de kritische grens van een nog verantwoorde exploitatie nadert, lijkt het verstandig een einddatum voor de nationale producten af te spreken.

Overgang naar SEPA via vraaggedreven proces van marktwerking.

Om SEPA een uniforme juridische basis te geven, is in 2007 de Europese Richtlijn Betaaldiensten vastgesteld (Payment Services Directive; PSD). De PSD voorziet onder meer in uniforme eisen voor consumentenbescherming en (markt)transparantie voor verschillende betaalproducten. De PSD, die uiterlijk op 1 november 2009 in nationale wetgeving geïmplementeerd moet zijn, heeft niet alleen betrekking op Europese producten, maar ook op de huidige nationale producten. In 2008 zal Currence de gevolgen hiervan voor haar producten zoveel

“De Nederlandse consument is in 2007 efficiënter en op een meer moderne manier gaan betalen. Het aantal betalingen met PIN bereikte met een groei van 9,5% een recordniveau. Ook nam het online betalen met iDEAL spectaculair toe.”

mogelijk uitwerken. In 2007 is op nationaal niveau de Stuurgroep SEPA opgericht, waarin de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), de Nederlandsche Bank (DNB) en Currence samenwerken aan de migratie naar SEPA. In dit kader is in juni 2007 het SEPA-migratieplan voor Nederland gepubliceerd, inclusief een overzicht van zorgpunten die door maatschappelijke belangenbehartigings- en brancheorganisaties zijn aangegeven. Genoemde samenwerking moet voor marktpartijen de overgang van de huidige naar de Europese producten zo eenvoudig mogelijk en bij voorkeur eenmalig maken. Het migratieplan en de zorgpuntennota zijn in het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer belangrijke onderwerpen van gesprek.

De nationale betaalproducten

De groei van het PINNen was in 2007 hoger dan in voorgaande jaren. Met name in het laatste kwartaal trok de groei aan, vooral in de supermarkten. In 2005 hebben de toonbankinstellingen en de banken in de Stichting Bevorderen Efficiënt Betalen afspraken gemaakt om het PINNen in de winkels te bevorderen. Deze hebben in 2007 bijgedragen aan die groei. Verder bleek in 2007 uit onderzoek dat de kosten voor het PINNen zijn gedaald en die voor betalen met chartaal geld zijn gestegen. Voor een gemiddelde betaling bestaat er tussen de kosten nauwelijks verschil meer. Voor een extra betaling liggen die kosten voor PIN aanzienlijk lager. In overleg met de koepels van toonbankinstellingen startte Currence daarom het afgelopen jaar een campagne om het PINNen voor elk bedrag te stimuleren. Een aantal supermarktketens heeft deze campagne actief ondersteund. In 2008 zal de campagne verbreed worden tot het segment van het midden- en kleinbedrijf.

De afgelopen vier jaren zijn in totaal zo'n 250 miljoen contante transacties gesubstitueerd door PINtransacties. De maatschappelijke kosten zijn hierdoor structureel met ruim 25 miljoen euro per jaar verlaagd. De genoemde groei in 2007 droeg hieraan voor circa 10 miljoen euro bij. Deze besparingen kunnen de komende jaren nog verder toenemen door nog meer contante betalingen door PINbetalingen te vervangen. Uit dit oogpunt hebben bovengenoemde Stichting en Currence voor de komende periode als doel geformuleerd jaarlijks een groei van betalingen met PIN na te streven van meer dan 10%.

Verheugend was in 2007 te constateren dat het gebruik van de online betaalmethode iDEAL spectaculair toenam. Ruim driekwart van de inmiddels meer dan tienduizend webwinkeliers in Nederland biedt zijn klanten iDEAL als betaalmethode aan. De meeste consumenten kennen iDEAL en meer dan een derde ziet iDEAL als zijn favoriete betaalproduct op internet. iDEAL is daarmee populairder dan het gebruik van creditcards en is uitgegroeid tot het meest gebruikte online betaalproduct. De goede onderlinge samenwerking tussen Currence, de banken en de thuiswinkelbranche is mede bepalend voor het succes van iDEAL.

De overige producten van Currence - Chipknip, Incasso en Acceptgiro - lieten in het verslagjaar een vergelijkbare ontwikkeling zien als in voorgaande jaren, met een afvallend verloop in 2007.

Kosten PINNen gedaald, kosten chartaal gestegen.

Extra PINNen leidt in 2007 tot daling van maatschappelijke kosten van € 10 miljoen.

Gebruik iDEAL spectaculair toegenomen.

Twaalf partijen toegetreten tot de betaalmarkt.

Toetreding tot de betaalmarkt

De marktdynamiek leidde in 2007 tot toetreding van twaalf partijen tot de betaalmarkt. Vanuit het oogpunt van marktwerking bezien, is dit een positieve ontwikkeling. Voorafgaand aan de certificering door Currence hadden al deze partijen aangetoond te voldoen aan de gestelde regelgeving. De toetreding concentreerde zich op de markt voor PINbetalingen, vooral bij aanbieders van (niet-bancaire) diensten die aan PIN gelieerd zijn, zoals leveranciers van datacomdiensten.

Medio 2007 verstrekke Currence een certificaat aan een nieuwe verwerker van PINtransacties: het Arnhemse bedrijf CCV Holland. Dankzij deze toetreding tot de markt hebben banken voor het eerst een alternatief voor Equens op de markt voor verwerking van PIN-betalingen. Dit bevordert de marktwerking.

Aandacht voor fraudepreventie.

Veiligheid betaalproducten

Voldoende veilige betaalproducten zijn cruciaal voor het vertrouwen van het publiek in het betalingsverkeer. In 2007 deed zich bij de kaartbetalingen een aantal gevallen van fraude voor door middel van "skimming". Hierbij kopiëren criminelen de pasgegevens en bemachtigen zij de bijbehorende pincode. Met nagemaakte passen – met daarop de gekopieerde pasgegevens – nemen zij vervolgens geld op bij voornamelijk buitenlandse geldautomaten. Fraude kan het vertrouwen van het publiek in de veiligheid en betrouwbaarheid van het elektronisch betalingsverkeer (en van PIN in het bijzonder) aantasten. Ondernemers die met skimming worden geconfronteerd, lopen een risico op reputatieschade. Fraudepreventie is voor Currence dan ook een belangrijke prioriteit. Door maatregelen, die vooraf waren afgestemd met onder meer de koepels van toonbankinstellingen, heeft Currence tezamen met de banken de fraude weten te beperken. Fraudepreventie staat ook in 2008 hoog op de lijst van strategische prioriteiten van Currence. Preventie is echter geen garantie dat criminelen zich niet met steeds inventievere en brutelere methoden zullen richten op het plegen van fraude op (geld- en) betaalautomaten. Als de fraude in de nabije toekomst structureel blijft toenemen dan wordt een – ten opzichte van de huidige planning – versnelde invoering van de veiligere chiptechnologie bij het PINnen noodzakelijk. Volgens de huidige planning zal de invoering hiervan nog ruim twee en een half jaar duren.

PIN aangepast aan de Europese eisen ("SEPA-compliant").

De nationale betaalproducten en de eurobetaalruimte (SEPA)

In 2007 heeft Currence de regelgeving van PIN aangepast aan de Europese eisen ("SEPA-compliant"). Licentiehouders van PIN kunnen dit product hierdoor op de markt blijven aanbieden, zolang er vraag naar is, ook na 2010. Tevens kan PIN hierdoor als benchmark fungeren voor de efficiency van andere Europese betaalmerken die op de Nederlandse markt hun intrede zullen doen. Dit bevordert bovendien de convergentie van het Europese naar het Nederlandse kostenniveau.

Op dit moment is het concurrerend vermogen op de Europese markt voor merken van kaartbetalingen nog beperkt. Daarom pleit de Europese Centrale Bank voor het op de markt brengen van een concurrerende Europese betaalkaart, in aanvulling op de al bestaande

Concurrerend vermogen Europese markt voor merken van kaartbetalingen nog beperkt.

internationale betaalmerken Maestro en V-Pay. De business case bij marktpartijen lijkt hiervoor echter vooralsnog te ontbreken. De concurrentie op de betaalmarkt heeft ook de aandacht van de Europese Commissie. Zij beoordeelde eind 2007 bepaalde regelgeving van Mastercard over de (multilaterale) interbancaire vergoedingen in de Mastercard regelgeving als concurrentiebeperkend. Aangezien dit soort afspraken in veel (ook nationale) kaartsystemen een belangrijk aspect van het businessmodel vormt, is onzeker hoe de markt voor Europese kaartbetalingen zich zal gaan ontwikkelen. Overigens heeft de Commissie dit soort afspraken op zich niet verboden maar verbonden aan bepaalde voorwaarden. In welke mate deze van toepassing zijn, is door de Commissie echter niet aangegeven.

PIN blijft in de markt zolang marktpartijen dat wensen.

Zolang er onvoldoende efficiëntere, Europese alternatieven zijn, is het voor PIN des te belangrijker zorg te dragen voor de continuïteit. Uiteindelijk moeten de marktpartijen de afweging maken of zij PIN in het SEPA-tijdperk blijven voeren. Banken hebben Currence toegezegd dat zij, ieder voor zich, uiterlijk begin 2009 Currence zullen laten weten of zij na 2011 PIN aan hun klanten zullen blijven aanbieden. Het plaatsen van PIN op de EMV(chip) betaalpas is hiervoor een voorwaarde, een overigens relatief kosteloze operatie. Dat zou sterk bijdragen aan een (gewenst) proces van vraaggedreven marktwerking in de overgang naar Europese kaartbetalingen.

Ook iDEAL aangepast aan Europese eisen.

Wat betreft Incasso zullen de Europese banken de Europese incasso na de implementatie van de PSD, eind 2009, op de markt gaan aanbieden. In Nederland zal het huidige Incassoproduct voorlopig naast het Europese product worden aangeboden, waarbij de overgang zal plaatsvinden op basis van een oordeel van gebruikers over de relatieve prijs/kwaliteitsverhoudingen. Voor de producten Chipknip en Acceptgiro zijn geen Europese alternatieven voorzien. Die blijven voorlopig bestaan, totdat de behoefte sterk afneemt of een opvolgend product beschikbaar is. iDEAL wordt aan de Europese eisen aangepast door het te baseren op de girale Europese overschrijving. iDEAL blijft dan ook in het SEPA-tijdperk als een SEPA-compliant product gehandhaafd. In beginsel kunnen alle banken in het SEPA-gebied het daardoor gebruiken.

Oversicht door De Nederlandsche Bank (DNB)

Het toezicht ("oversight") dat DNB uitoefent op Currence en haar producten vloeit voort uit haar taak de veiligheid en efficiëntie van het betalingsverkeer te bevorderen. In 2006 spraken DNB en Currence hiervoor een raamwerk af waarin normen voor toetsing zijn vastgelegd. Het doel hiervan is te beoordelen hoe Currence vorm en inhoud geeft aan de uitvoering van haar beleid. In dit kader voerde DNB in 2007 een toetsing uit om te beoordelen in hoeverre Currence Holding en iDEAL voldoen aan de overeengekomen normen. DNB constateerde dat Currence Holding volledig aan de gestelde normen voldoet. iDEAL voldoet grotendeels aan de normen, waarbij DNB heeft geadviseerd enkele verbeteringen aan te brengen in de voorwaarden die Currence in haar regelgeving aan licentiehouders stelt. Currence neemt de suggesties van DNB over.

DNB toetst Currence en iDEAL met positieve resultaten.

Resultaten

De geconsolideerde jaarrekening van Currence omvat de financiële gegevens van Currence Holding B.V. en haar groepsmaatschappijen. Currence heeft een beperkte winstdoelstelling die gericht is op continuïteit en die zich beweegt binnen de mededingingsrechtelijke kaders. In het verslagjaar boekte Currence een netto resultaat van 3,2 miljoen euro. Het geconsolideerde balanstotaal kwam uit op 38,2 miljoen euro en het eigen vermogen bedroeg ultimo 2007 29,9 miljoen euro.

Organisatie en bestuur

In 2007 heeft Currence zich verder ontwikkeld als een professionele, kennisgeoriënteerde organisatie. Uitgangspunt was zoveel mogelijk toegevoegde waarde te leveren aan haar klanten. Indien zinvol en nuttig gebeurde dat met betrokkenheid van andere stakeholders. In 2007 is bij de interne bedrijfsvoering aandacht besteed aan een vermindering van kwetsbaarheden door een vervanging van tijdelijke medewerkers door vaste krachten. Daarnaast is met gespecialiseerde opleidingen het kennisniveau van de medewerkers verhoogd. De interne organisatie kent een veelheid aan taken met een uiteenlopend karakter. Met circa 25 medewerkers is een goede, onderlinge samenwerking essentieel om tot prestaties te komen. Hieraan heeft het in 2007 niet ontbroken.

Tot slot

Voor 2008 liggen veel uitdagingen voor Currence in het verschiet. In de eerste plaats wil Currence haar toegevoegde waarde voor haar licentie- en certificaathouders en overige stakeholders verder vergroten. Daarbij is de ambitie er op gericht tezamen met deze partijen de eerder ingezette beweging naar een modern en nog efficiënter betalingsverkeer te continueren. Verder blijft de aandacht voor fraudepreventie continu hoog op de agenda staan. De dynamische ontwikkelingen rond de eurobetaalruimte zullen ook in 2008 van invloed zijn op de Nederlandse betaalproducten. Ook op dit gebied zal met andere (markt)partijen worden samengewerkt om tot zo goed mogelijke uitkomsten voor Nederland te komen en bij te dragen aan een vraaggedreven overgang naar SEPA. Transparantie en overleg met betrokkenen staan daarbij centraal. Zonodig en desgewenst zal Currence innovatieve projecten die samenhangen met haar producten, entameren of ondersteunen. Over een jaar zal duidelijk zijn hoe Currence deze en ongetwijfeld andere uitdagingen, die in de loop van dit jaar nog op het pad van Currence zullen komen, in resultaten heeft weten om te zetten.

Amsterdam, 25 april 2008

Piet M. Mallekoote
Algemeen Directeur

De producten van Currence

PINnen met 1,6 miljard transacties op recordhoogte.

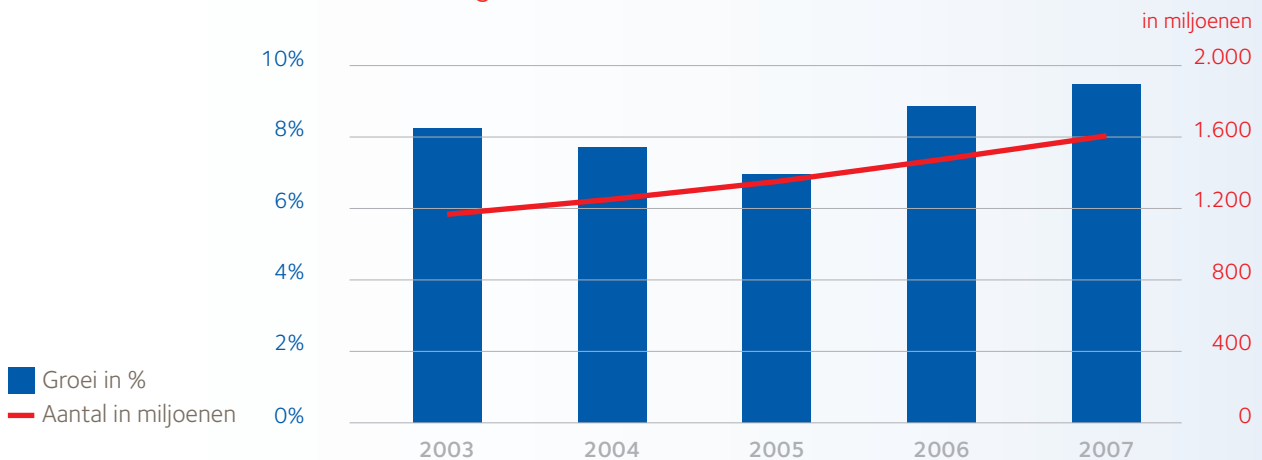
PIN

PIN en de markt

In 2007 steeg het aantal PINbetalingen met 9,5% tot bijna 1,6 miljard (grafiek 1). Een dergelijke stijging heeft zich sinds 2002 niet meer voorgedaan. In 2006 kwam de groei nog uit op 8,8%. De versnelling van de groei kwam vooral tot stand door de forse stijging van het elektronisch betalen aan de kassa in supermarkten (met bijna 12%). Ook het afrekenen met PIN voor benzine nam relatief sterk toe (met meer dan 14%). In deze twee branches komt bijna de helft van het aantal PINtransacties tot stand. De groeiversnelling nam vooral in het laatste kwartaal een vlucht.

Grafiek 1

PINbetalingen

Mobiele apparatuur en slimme PINpakketten stuwen PIN bij ambulante handel.

Ook in andere branches wordt steeds meer gePINd. In de horeca, het openbaar vervoer en in warenhuizen nam het PINnen eveneens meer dan gemiddeld toe. In deze drie branches komt in totaal circa 10% van het aantal PINtransacties tot stand. Daar tegenover staat een meer bescheiden, maar nog steeds significante groei in de branches mode en woninginrichting, waar ook veel wordt gePINd. Opvallend was de ontwikkeling in de ambulante handel, waar tot voor kort nog uitsluitend contant kon worden betaald. Na een stijging van 25% in 2006 nam het aantal PINtransacties in deze branche in 2007 met meer dan 50% toe. De introductie van mobiele betaalautomaten en van kostenefficiënte pakketgebonden aanbiedingen droegen hieraan sterk bij. Het aandeel van deze branche in het totaal aantal PINbetalingen blijft overigens zeer bescheiden. Niet in alle branches nam het PINnen in 2007 toe. In de reisbranche boeken steeds meer consumenten hun vakantie via internet en betalen hun vakanties dan met iDEAL. In vergelijking met 2006 is het aantal PINtransacties in de reisbranche hierdoor in 2007 met ruim een kwart gedaald.

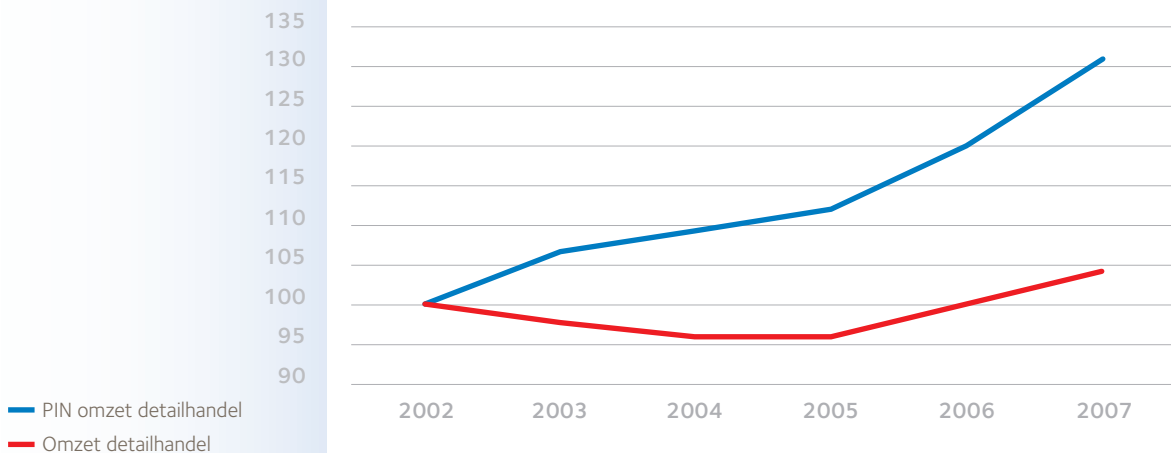
Penetratie PIN steeds groter; ook in het MKB...

In 2007 werd het consumenten makkelijker gemaakt te PINnen. Het aantal plaatsen waar gePINd kan worden, nam in 2007 toe met 5%. In totaal staan er 225.000 automaten opgesteld. In het grootwinkelbedrijf kan bijna overal met PIN worden betaald. In het midden- en kleinbedrijf (MKB) accepteert 70% van de zaken PIN als betaalmiddel. De penetratie van PIN wordt in het MKB-segment wel steeds groter. De afgelopen jaren is de omzet die in de detailhandel met PIN wordt afgerekend dan ook relatief sterk gestegen (grafiek 2).

Grafiek 2

PIN in de detailhandel

Indexcijfers; 2002 = 100

Bron: Currence en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

...dankzij de gedaalde kosten.

De uitkomsten van een in 2007 door DNB en toonbankinstellingen gezamenlijk gehouden onderzoek laten zien dat PINnen de afgelopen jaren steeds goedkoper is geworden en contant betalen duurder. De gemiddelde kosten per transactie voor beide vormen van betalen lopen nauwelijks nog uiteen (18 respectievelijk 20 eurocent voor contant en voor PIN). In 1998 was een PINtransactie nog tweemaal zo duur als een contante betaling. De kosten van een extra PINbetaling zijn echter aanzienlijk lager dan van een extra contante betaling. Meer PINnen in plaats van contant betalen verlaagt dan ook de (maatschappelijke) kosten van het betalingsverkeer. De (blijvende) korting van één eurocent per PINbetaling droeg bij aan het goedkoper worden van PINnen. De koepels van toonbankinstellingen en de banken maakten deze afspraak in het kader van het Convenant Betalingsverkeer dat in 2005 gesloten is. Daarnaast zijn de datacommunicatiekosten, voor het transport van de PINbetaling van de betaalautomaat naar de bank, de afgelopen jaren sterk verlaagd. Enerzijds komt dat door de toegenomen concurrentie op de telecommarkt. Anderzijds maken steeds meer ondernemers gebruik van breedbandverbindingen, waardoor deze kosten van een extra PINtransactie nihil zijn. Tot slot droeg ook de subsidieregeling voor pakketgebonden aanbiedingen voor PINnen

(zogenoemde “slimme” PINpakketten) bij aan een kostenverlaging van het PINnen. Deze regeling is een initiatief van de Stichting Bevorderen Efficiënt Betalen die in het kader van het Convenant Betalingsverkeer door de gezamenlijke toonbankinstellingen en de banken is opgericht. Begin 2008 waren op de website van de Stichting 26 van deze pakketaanbiedingen geregistreerd.

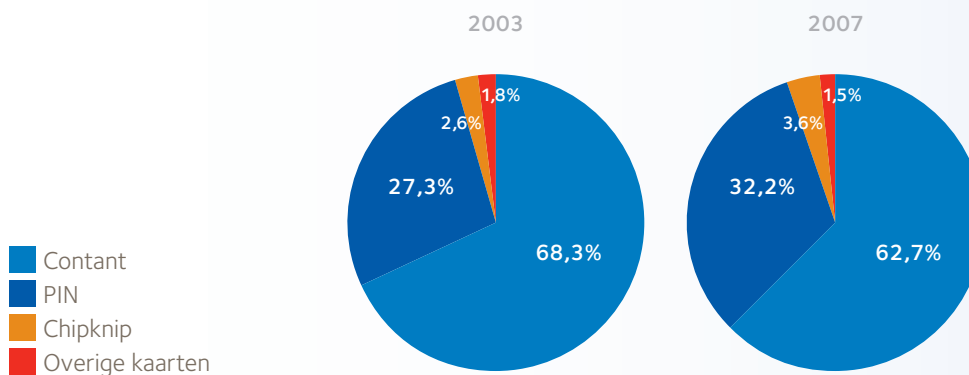
Substitutie contant door PIN verlaagt maatschappelijke kosten...

Het aantal PINtransacties groeide de afgelopen jaren harder dan het totaal aantal transacties in het toonbankbetalingsverkeer. Hoewel het aandeel contante betalingen afnam in de tijd, is het nog altijd omvangrijk (grafiek 3). Dat komt voornamelijk doordat veel kleine bedragen contant worden afgerekend. Circa 70% van alle betalingen is lager dan 20 euro.

Grafiek 3

Toonbankbetalingsverkeer

Aantal betalingen in procenten

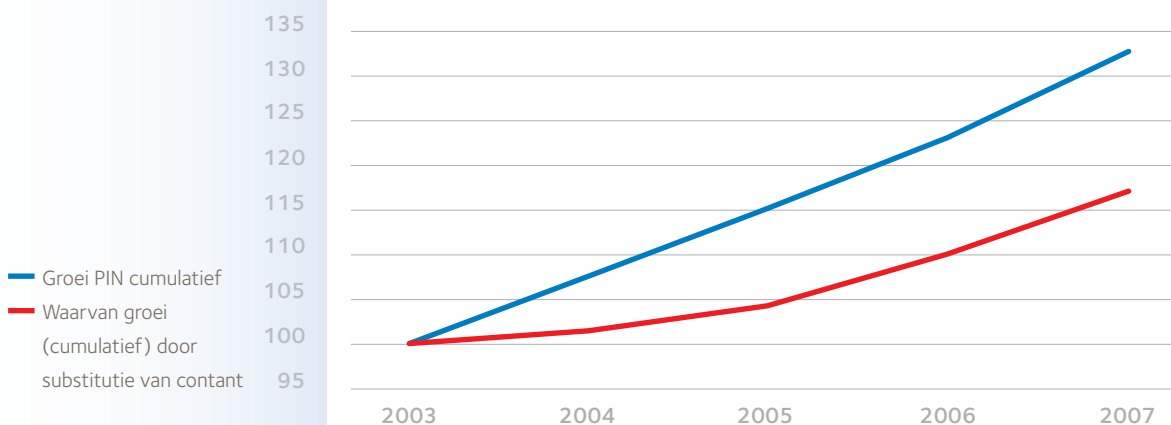
... in afgelopen vier jaar met € 25 miljoen, waarvan € 10 miljoen in 2007.

Bij elkaar opgeteld zijn de afgelopen vier jaar ongeveer 250 miljoen extra PINtransacties tot stand gekomen, doordat de consument - verhoudingsgewijs - minder contant is gaan betalen (grafiek 4). Daarnaast zijn door substitutie ongeveer 50 miljoen extra Chipkniptransacties verricht. Deze substitutie-effecten verlaagden de maatschappelijke kosten van het betalingsverkeer structureel met circa 25 miljoen euro. Door de forse groei van het PINnen in 2007 kwam hiervan 40% voor rekening van 2007 (10 miljoen euro). Meer dan in voorgaande jaren werden in 2007 meer kleine contante betalingen door PIN gesubstitueerd. Al met al kan worden geconstateerd dat in 2007 een substantiële bijdrage aan een efficiënter betalingsverkeer tot stand is gekomen.

Grafiek 4

PIN en substitutie van contante betalingen

Aantal betalingen; indexcijfers 2003 = 100

Hoewel de consument in veel gevallen de beslissende stem heeft hoe hij in de winkel betaalt, blijkt dat hoe hij daadwerkelijk betaalt - contant of met PIN - sterk afhankelijk is van situationele factoren in de winkel. Een PINautomaat die slecht zichtbaar opgesteld staat in de winkel, ontmoedigt het elektronisch betalen. Hiervan is ook sprake als de winkelier een tarief in rekening brengt voor het PINnen van lagere bedragen. Dit laatste leidt niet alleen tot het ontmoedigen van PINnen van lagere bedragen. Ook denken consumenten - vaak onterecht - dat winkeliers, die tarieven voor PINnen in rekening brengen, in het algemeen de voorkeur geven aan contant betalen boven PIN. Ongeveer 20% van de ondernemers in het MKB-segment die PIN accepteren, vroeg in 2007 een tarief voor het PINnen van lagere bedragen (circa 25 eurocent voor een betaling lager dan 10 euro). De hierboven vermelde daling van de kosten voor PINnen, rechtvaardigt niet langer het heffen van een dergelijk tarief. Het afschaffen ervan zou dan ook bij deze ondernemers tot meer PINnen kunnen leiden, waardoor de maatschappelijke kosten voor het betalingsverkeer verder kunnen dalen.

Bijbetalen voor PIN-betaling hindert daling maatschappelijke kosten.

Focus PINnen op bedragen onder € 20.

Om ondernemers en het publiek er meer van bewust te maken dat betalen met PIN in plaats van contant de maatschappelijke kosten verlaagt, is Currence begin mei 2007 de campagne "Klein Bedrag? PINnen Mag!" gestart. Bij deze campagne werkt Currence nauw samen met de koepels van toonbankinstellingen. De campagne bestond onder meer uit de introductie van nieuw promotiemateriaal voor ondernemers, waarmee zij klanten uitnodigen ook bij het betalen van lage bedragen te PINnen. Ook op televisie en in andere media is aandacht besteed aan het PINnen voor bedragen van elk (ook klein) bedrag. Het PINnen in de supermarkten (goed voor ruim eenderde van alle PINtransacties) trok onder invloed hiervan aan. Verder schaften veel (maar nog niet alle) van de betrokken winkelketens en individuele winkeliers daarna het tarief voor het PINnen van lagere bedragen af. In 2008 krijgt de campagne een vervolg, waarbij de aandacht ook op het MKB-segment en de Horeca gericht is. Met de toonbankinstellingen en

de banken is afgesproken in de komende jaren een verdere significante reductie van de maatschappelijke kosten van het betalingsverkeer te realiseren door te streven naar jaarlijkse groei van het aantal PINtransacties met meer dan 10%.

Regelgeving PIN

In 2007 waren de wijzigingen in de regelgeving beperkt. Marktpartijen vonden de regelgeving transparant, duidelijk en genoeg ruimte biedend voor eigen toepassingen binnen het regelgevend kader. Daarnaast zijn in de regelgeving voldoende waarborgen vastgelegd om het beginsel van gelijke toegangscriteria voor alle partijen te garanderen. De wijzigingen die in 2007 zijn doorgevoerd, zijn onder te verdelen in drie categorieën. Allereerst is de regelgeving aangepast aan de eisen die in Europees verband gesteld worden aan eigenaren van betaalkaartschema's. In het verleden was hiermee voor PIN al zo veel mogelijk rekening gehouden, zodat de aanpassingen in 2007 beperkt konden blijven. Door te voorzien in de mogelijkheid van toetreding van buitenlandse marktpartijen tot het PINbetalingsverkeer, is de regelgeving in overeenstemming gebracht met genoemde Europese eisen. In dit kader zijn tevens nog enkele andere wijzigingen aangebracht. PIN is hiermee SEPA-compliant.

PIN SEPA-compliant.

Daarnaast besloot Currence in 2007 de regelgeving voor leveranciers van betaalautomaten aan te passen. Voortaan zijn zij verplicht om bij verkoop van een automaat de koper ervan (winkelier) te informeren over de expiratiedatum van het veiligheidscertificaat dat Currence voor dat type automaat heeft afgegeven. In aanvulling hierop heeft Currence in 2007 ook de winkeliers die in het verleden automaten gekocht hebben over de bijbehorende expiratiedatum geïnformeerd. Currence heeft daarnaast besloten alle winkeliers een jaar voor het aflopen van het veiligheidscertificaat schriftelijk op de hoogte te stellen van de naderende einddatum van de automaat. Met deze informatie bevordert Currence niet alleen de transparantie, ook krijgt de winkelier - ruimschoots voor het aflopen van het certificaat - de gelegenheid om uit zien naar een vervangende automaat. Zo wordt bijgedragen aan een optimaal keuzeproces door de winkelier.

Leverancier heeft informatieplicht naar winkelier over expiratedatum betaalautomaat.

Tot slot is op verzoek van marktpartijen een aantal wijzigingen aangebracht. Een van deze verzoeken betrof het doorvoeren van aanpassingen om het banken mogelijk te maken betaal kaarten uit te geven die niet aan een bankrekening zijn gekoppeld en die door acceptanten als PINpas kunnen worden geaccepteerd. Dit soort kaarten voorziet in de behoefte van specifieke doelgroepen. Voorbeelden daarvan zijn tijdelijke werknemers zonder Nederlandse bankrelatie of werknemers die achteraf bij hun werkgever gemaakte onkosten declareren, die ze uit eigen middelen hebben voorgesloten. Deze kaarten worden aangeduid met de term "prepaid", omdat ze bij uitgifte een vast tegoed bevatten. Betalen met deze kaarten remt het gebruik van contant geld af.

Prepaid PINpas voor speciale doelgroepen.

Alle marktpartijen voor PIN gecertificeerd.

Markt voor verwerking PINtransacties kent nu meerdere aanbieders.

Certificering

In het verslagjaar beoordeelde Currence de control self assessments (CSA's), die alle in het PINtransactieverkeer actieve marktpartijen eind 2006 ingediend hadden. Deze CSA's laten zien in welke mate elke partij aan de regelgeving van Currence voldoet. Bij de oprichting van Currence was namelijk afgesproken dat partijen die al op de markt actief waren, zouden laten zien dat ook zij voldoen aan de regelgeving van Currence. De beoordeling van de CSA's is in de eerste helft van 2007 afgerond. Currence heeft geconstateerd dat het overgrote deel van de partijen aan de regelgeving voldoet. Een aantal instellingen is geadviseerd de bevindingen van Currence - vaak van beperkte aard - ter hand te nemen. Deze instellingen hebben hieraan in 2007 voldaan, zodat ook zij in overeenstemming met de gestelde regelgeving opereren.

Een belangrijke gebeurtenis vond plaats in mei 2007. In die maand kreeg het Arnhemse bedrijf CCV Holland het certificaat voor de rol van processor van PINtransacties. Hiermee kwam een einde aan de jarenlang bestaande situatie van één aanbieder op de markt voor verwerking van PINtransacties. Banken kunnen voortaan hun PINtransacties voor verwerking bij verschillende, met elkaar concurrerende bedrijven aanbieden.

Eind 2007 waren er 29 licentiehouders (banken) voor PIN (2006: 30). In 2007 trad één partij tot de markt toe, terwijl twee hun PINlicentie opzegden (tabel 1). Bij deze laatste ging het vooral om instellingen met een gering aantal transacties. Zij zagen het aanbieden van PIN-betalingsverkeer niet langer als een strategische prioriteit of fuseerden met een andere reeds PIN aanbiedende bank. Aan het einde van 2007 waren er 48 instellingen die in het PINverkeer ondersteunende diensten aanbieden (certificaathouders). In 2007 traden 11 partijen tot de markt toe, terwijl één partij zijn certificaat heeft opgezegd.

Tabel 1

Gecertificeerde instellingen, apparatuur en infrastructuur voor PIN Aantallen

Categorie	2006	2007	waarvan in 2007 toegetreden
Licentiehouders PIN	30	29	1
Certificaathouders PIN	38	48	11
			waarvan in 2007 gecertificeerd
Type betaalautomaten	42	50	9
- waarvan EMV	5	13	8
- waarvan hercertificering	0	1	1
- waarvan deelcertificeringen ¹	19	22	-
Datacommunicatienetwerken	24	30	6

¹ Dit betreft alleen hercertificering van securitysoftware of securityhardware.

Currence certificeerde in 2007 negen typen nieuwe EMVchip betaalautomaten.

Behalve instellingen die op de markt voor PINbetalingsverkeer actief willen zijn, certificeert Currence ook betaalautomaten en datacommunicatienetwerken. Voor betaalautomaten gaat het hierbij om het certificeren van de veiligheid van de automaat (waaronder de bescherming van de pincode). Bij datacommunicatienetwerken toetst Currence ook op de voor het PINverkeer noodzakelijk permanent hoge beschikbaarheid van het netwerk. In 2007 kregen negen typen nieuwe betaalautomaten een certificaat (2006: vijf). Al deze automaten waren op (EMV)chiptechnologie gebaseerd. In 2007 is een grote voortgang geboekt bij het op de markt beschikbaar komen van nieuwe EMVautomaten. Vrijwel alle betaalautomaatleveranciers bieden nu één of meerdere typen toekomstvaste EMVbetaalautomaten aan. Op de markt is hierdoor een ruime keuze beschikbaar gekomen. Het aantal mobiele, EMV geschikte betaalautomaten is echter nog beperkt.

Naast de certificeringen van nieuwe betaalautomaten verstrekke Currence in 2007 22 deelcertificaten voor hercertificeringen van reeds bestaande automaten. Wijzigingen die leveranciers in de hard- of software van deze automaten aanbrachten, zijn hiervan de hoofdoorzaak.

Veel concurrentie op markt voor datacommunicatienetwerken.

In 2007 werden zes nieuwe typen datacommunicatienetwerken gecertificeerd (2006: vijf). Het aantal verstrekke certificaten voor deze datacommunicatienetwerken komt hiermee op dertig. Gebruikers hebben daardoor een nog ruimere keuze gekregen in aanbieders van datacommunicatienetwerken die op het internetprotocol zijn gebaseerd. Het grote aantal aanbieders op deze markt droeg mede bij aan een grotere concurrentie in dit segment van de markt, met flinke tariefreducties voor het gebruik van dit soort netwerken als gevolg. Alle door Currence gecertificeerde instellingen, typen betaalautomaten en typen datacommunicatienetwerken staan op de website van Currence vermeld.

Fraudepreventie

Prioriteit voor fraudepreventie omdat...

Begin 2007 voltooiden ondernemers de vervanging van circa 30.000 betaalautomaten. Het betrof een type waarop zich in 2006 pogingen tot het ontvreemden van pasgegevens en pincode hadden voorgedaan (skimming). Criminelen die in het bezit waren van deze gegevens, konden met namaakpassen geld opnemen uit geldautomaten. Om dit te voorkomen besloot Currence in 2006 dat het desbetreffende type zo snel mogelijk uit de roulatie moest worden genomen, uiterlijk begin 2007. Dankzij een goede samenwerking met koepels van toonbankinstellingen en banken, hadden de eigenaren al deze automaten op het afgesproken tijdstip vervangen door toekomstvaste en veilige automaten.

In de loop van het tweede kwartaal deden zich opnieuw enkele incidenten van diefstal van kaartgegevens en pincode voor. Nu bij een ander type automaat, dat al sinds midden jaren negentig op de markt is. Onderzoek wees uit dat zich bij dit type automaat inmiddels een fors risico op potentiële manipulatie voordeed door voortschrijdende, criminele technieken. De skimming zorgde in de loop van 2007 tot een stijgend aantal frauduleuze geldopnames in het buitenland.

In dit soort gevallen krijgen kaarthouders van hun bank volledige compensatie voor de

... fraude vertrouwen in elektronisch betalen kan ondermijnen.

geleden schade. Fraude die via het gebruik van het PINproduct ontstaat, kan het vertrouwen van het publiek in het elektronisch betalen in het algemeen en in PIN in het bijzonder, ondermijnen. Ondernemers lopen een risico op reputatieschade als zij met skimming in hun winkel te maken krijgen. Daarom heeft Currence in de loop van het tweede kwartaal besloten het veiligheidscertificaat van dit type automaat, dat nog twee jaar geldig was, in te trekken. Het gaat hierbij om ongeveer 35.000 automaten die voor juli 2008 vervangen moeten zijn. Alle acceptanten die over een automaat van dit type beschikken, zijn hierover medio 2007 schriftelijk geïnformeerd. Bij het vaststellen van dit tijdstip is een zorgvuldige afweging gemaakt tussen enerzijds een zo snel mogelijke vervanging en anderzijds het gunnen van voldoende tijd aan ondernemers om een goede keuze te maken voor een nieuwe, toekomstvaste betaalautomaat. Currence heeft voor de overbruggingsperiode alle eigenaren van dit type automaat dringend verzocht aanvullende beveiligingsmaatregelen te nemen. In goed overleg met Currence droegen ook de brancheorganisaties van toonbankinstellingen hun steentje bij aan de bewustwording van acceptanten op dit punt. In de praktijk blijkt dat deze aanvullende maatregelen skimming grotendeels kunnen voorkomen. Begin 2008 heeft Currence bij alle eigenaren van dit type automaat de toepassing van de beveiligingsmaatregelen gecontroleerd. Hierbij kreeg de helft van de ondernemers het dringende advies om de toepassing van deze maatregelen te verbeteren.

Veiligheidsniveau van PINNen kan omhoog door invoering chiptechnologie.

Ook in 2008 blijft Currence aandacht besteden aan fraudepreventie, ondanks het feit dat de huidige betaalautomaten momenteel - internationaal bezien - een voldoende veiligheidsniveau hebben. Criminele technieken schrijden voort en er is sprake van een voortdurende wedloop van steeds verdere criminele brutaliteiten tegen (nieuwe) veiligheidseisen. Door het langere gebruik van de magneetstrip in Nederland, vergeleken met het buitenland, ontstaat het risico op een kwetsbare situatie. Currence blijft dan ook zeer alert op nieuwe potentiële fraudegevallen en zal hiertegen direct zoveel mogelijk maatregelen nemen. In dit kader zal Currence in 2008 ondermeer het vigerende beleid rond de geldigheidstermijnen van veiligheidscertificaten herbezien. Uiteindelijk kan fraude alleen effectief worden tegengegaan als bij het PINNen aan de toonbank de magneetstrip wordt vervangen door de (EMV)chiptechnologie. Daarmee wordt een hoger veiligheidsniveau bereikt. De voorbereidingen hiertoe zijn in volle gang, maar zullen nog enkele jaren in beslag nemen (zie volgende paragraaf). Als fraude een structureel verschijnsel dreigt te gaan worden zal tot een versnelde invoering van de chiptechnologie bij het PINNen moeten worden overgegaan.

Een veiliger betalingsverkeer: van magneetstrip naar chip (EMV)

In 2007 is een belangrijke vooruitgang geboekt bij de voorbereidingen rond het overschakelen van het gebruik van de magneetstrip door een op chiptechnologie gebaseerde standaard (EMV). In de meeste Europese landen wordt bij het elektronisch betalen in winkels inmiddels al van deze, aanzienlijk veiligere, standaard gebruik gemaakt. Volgens de huidige planning schakelt Nederland uiterlijk begin 2011 over op het chipgebruik. De voorbereidingen op deze overschakeling zijn complex en tijdrovend, omdat het vrijwel alle onderdelen van de betaalketen raakt. Niet alleen moeten alle 225.000 betaalautomaten voor EMV geschikt

Aantal EMV (chip) betaalautomaten bij winkeliers gestegen...

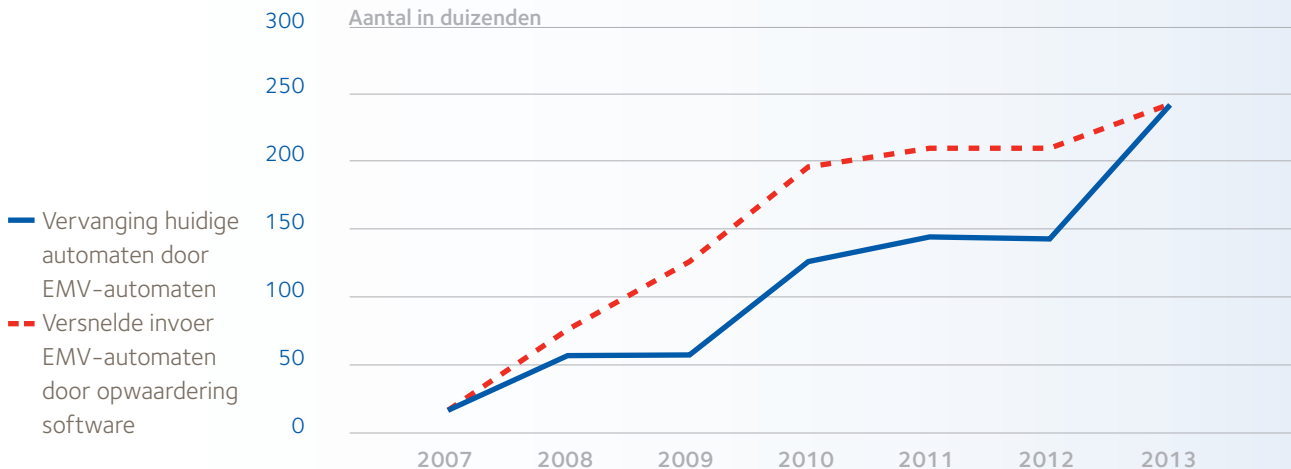
worden gemaakt. Ook moeten alle betaalpassen (ruim 25 miljoen) worden voorzien van een (nieuwe) chipapplicatie.

In 2007 kwam een scala aan toekomstvast betaalautomaten op de markt beschikbaar. Een aantal jaren geleden is afgesproken het vervangingsbeleid voor zowel automaat als betaalpas te baseren op natuurlijke vervanging. Zodra automaat of betaalpas expireert, vindt vervanging plaats door een op chiptechnologie gebaseerde automaat en betaalpas. Hierdoor blijven de kosten van de invoering van deze nieuwe technologie beperkt. De laatste automaten die op een magneetstrip zijn gebaseerd, expireten eind 2013. Op basis van het aflopen van het veiligheidscertificaat geeft grafiek 5 de geplande vervanging van bestaande automaten door EMV-geschikte automaten weer.

Grafiek 5

Vervanging betaalautomaten

Aantal in duizenden

... tot naar verwachting 60% in 2009.

Samen met de leveranciers van betaalautomaten heeft Currence in 2007 onderzocht in welke mate het vervangingstempo versneld kan worden. Hierbij is afgesproken de pieken die zich rond 2010 en 2013 in de vervalkalender voordoen (zie grafiek 5), zoveel mogelijk te vervroegen. De automaten waarvan het certificaat in 2013 verval, zijn grotendeels automaten die qua hardware al EMV-geschikt zijn, maar die qua software nog niet volledig EMVtransacties kunnen verwerken. Met de leveranciers is afgesproken deze automaten (circa 70.000) al in 2008 en 2009 softwarematig op te waarderen. Naar verwachting zullen de in 2007 gesignaleerde vorderingen bij de invoering van EMVbetaalautomaten in 2008 en de jaren daarna doorzetten. Daardoor zal in 2009 circa 60% van de automaten EMV-geschikt zijn (eind 2010: 80%).

Met de koepels van toonbankinstellingen, van consumenten en banken is afgesproken EMV

PIN gereed voor EMV...

...maar moment invoering door marktpartijen nog onduidelijk.

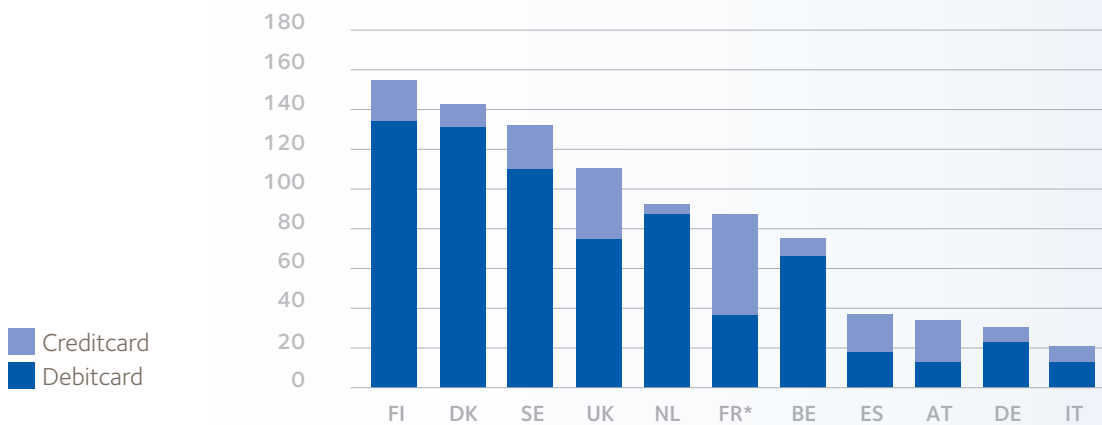
Totstandkoming Europese markt voor kaartbetalingen is complex en vergt tijd.

pas voor het merk PIN "aan te zetten" als een substantieel deel van de betaalautomaten en betaalpassen voor EMV geschikt zijn. Dit om verwarring bij de consument in de winkel, of met strip of chip betaald moet worden, zoveel mogelijk te voorkomen. Winkeliers kunnen voor die tijd op hun EMVautomaat al wel EMVtransacties aanbieden aan gebruikers van internationale betaalmerken, voor zover op de aangeboden passen een EMVchip is geplaatst. De betaalpassen zullen, in lijn met Europese afspraken terzake, in 2011 door de banken grotendeels van een chipapplicatie zijn voorzien. Currence heeft eerder het besluit genomen PIN te baseren op de veiligere EMVstandaard en haar regelgeving hierop aan te passen. Een aantal banken besloot daarna PIN op de EMVchip van de betaalkaart te plaatsen, terwijl een aantal andere banken hierover nog geen uitsluitel heeft gegeven. In het kader van de eurobetaalruimte kunnen banken er namelijk ook voor kiezen in plaats van PIN een (ander) Europees merk aan hun klanten aan te bieden om te kunnen betalen met een bankpas in Nederland (zie de volgende paragraaf). Omdat met PIN alleen in Nederland betaald kan worden, voeren de meeste banken overigens naast PIN een internationaal merk op hun betaalpas voor gebruik in het buitenland (cobranding). In plaats van PIN kunnen zij aan hun klanten dit merk ook voor het betalen in Nederland aanbieden. Met de banken is afgesproken dat zij - ieder voor zich - Currence uiterlijk begin 2009 laten weten of zij voornemens zijn betaalpassen met daarop de EMVapplicatie voor PIN te gaan uitgeven. Uiterlijk begin 2011 schakelt het PINnen over op het gebruik van EMVtechnologie. Dat heeft consequenties voor banken die PIN niet op de EMVchip plaatsen. Zij kunnen hun klanten dan niet langer met PIN laten betalen bij een EMVautomaat en zullen (uiterlijk in 2013) hun PINlicentie beëindigen. Als meerdere banken hiertoe besluiten, dan zal het aantal PINtransacties sterk dalen. Hierdoor zal PIN - met het gebruik van de laatste magneetstrip betaalautomaten - in 2013 ophouden te bestaan. Voor de consument is de continuïteit van het betalen met de pas overigens niet in het geding, omdat de banken in dat geval zullen zijn overgeschakeld op een ander (Europees) merk dan PIN.

PIN en Europa

Tussen de Europese landen bestaan aanzienlijke verschillen in zowel de mate waarin consumenten betaalkaarten gebruiken als de vorm waarin dat plaatsvindt (via debet- of creditkaart). Grafiek 6 brengt dit in beeld. Bovendien lopen de marktstructuur (waaronder de efficiency en de institutionele inrichting), de gebruikte standaarden en de belangen van de partijen die bij de kaartsystemen betrokken zijn uiteen. Hierdoor is het tot stand brengen van een Europese markt voor kaartbetalingen een complexe opgave. Dit zal dan ook tijd vergen.

Grafiek 6
Kaartbetalingen in Europa in 2006
 Aantal betalingen per inwoner

* Verdeling debitcard/creditcard Frankrijk betreft raming Currence.

Bron: Europese Centrale Bank

De Europese banken hebben in 2006 een kader voor kaartbetalingen geformuleerd, het zogenoemde SEPA Cards Framework (SCF). Dit kader geeft onder meer de voorwaarden aan waaraan betaalkaartschema's en door banken uitgegeven betaalkaarten moeten voldoen om de beoogde uniforme Europese markt tot stand te brengen. Door uitvoering te geven aan dit kader zullen de nu nog veelal nationaal gefragmenteerde markten opgaan in één Europese markt, met meerdere, op uniforme standaarden gebaseerde producten. Veel aanbieders gaan op deze Europese markt met elkaar concurreren. Eindgebruikers (consumenten en ondernemers) krijgen hierdoor meer keuzemogelijkheden. Door schaalvoordelen bij de verwerking van de transacties kunnen de gemiddelde kosten per transactie aanzienlijk afnemen. Het is van belang dat de beoogde concurrentie hierbij in de gehele betaalketen gerealiseerd wordt. Zowel op het niveau van bank naar eindgebruiker, van bank naar verwerker als van betaalkaartschema naar bank.

Nog onvoldoende concurrentie op markt voor merken betaalkaarten.

De concurrentie om de gunst van de eindgebruiker op de bancaire eindmarkt vindt plaats tussen banken onderling. De voorwaarden waaronder banken hun kaartproducten in concurrentie aanbieden, worden echter beïnvloed door regelgeving en tarieven van de gebruikte betaalkaartschema's (merken). Voldoende concurrentie tussen deze betaalkaartschema's draagt dan ook bij aan een vergroting van het concurrerend vermogen van de markt voor betaalkaarten. Het aantal aanbieders van betaalkaartschema's op de Europese markt is tot nu toe beperkt gebleven tot de internationale kaartschema's Maestro en V-Pay. In dit kader heeft de Europese Centrale Bank (ECB) dan ook aandacht gevraagd voor een, haar inziens, noodzakelijk - Europees breed gedragen - derde alternatief teneinde de concurrentie tussen aanbieders van betaalkaartschema's te stimuleren. Ook de studie die is verricht in opdracht van de OESO

**Uitspraak Europese
Commissie leidt niet tot
voldoende duidelijkheid.**

wijst in dit kader op de noodzaak van meer dan twee kaartschema's. De benodigde business case hiervoor lijkt vooralsnog te ontbreken. Inmiddels is al wel de Euro Alliance of Payment Schemes (EAPS) ontstaan, waarin een beperkt aantal nationale betaalmerken een alliantie heeft gevormd waarin de passen op elkaars netwerk worden geaccepteerd. Concurrentie op de markt voor kaartbetalingen heeft ook de aandacht van de Europese Commissie. Eind december 2007 heeft de Commissie bepaalde regelgeving van Mastercard over onderlinge kostenverrekening tussen kaartontvangende en -uitgevende banken als concurrentiebeperkend beoordeeld. Deze vorm van (multilaterale) verrekening speelt in de business modellen van de meeste partijen die op de markt voor betaalkaarten betrokken zijn een belangrijke rol. Om die reden zijn de praktische implicaties van de uitspraak voor de markt nog niet duidelijk. Overigens heeft de Commissie dit soort afspraken niet verboden, maar verbonden aan bepaalde voorwaarden. Al met al is het nog onzeker hoe een voldoende concurrerend vermogen op de markt voor betaalkaarten tot stand zal komen. In dit kader heeft de Commissaris voor de Mededinging begin 2008 ervoor gepleit de nationale betaalkaartschema's SEPA-compliant te maken, zodat die kunnen bijdragen aan het beoogde grotere concurrerende vermogen.

**Door aanpassingen
Europese eisen...**

Currence heeft in 2007 PIN aangepast aan de Europese eisen van het SEPA Cards Framework (SCF). PIN kan hierdoor blijven bestaan, ook na de beoogde overgang naar de eurobetaalruimte in 2010. Door op de betaalkaart PIN te combineren (cobranding) met een grensoverschrijdend betaalkaartschema (bijvoorbeeld Maestro of V-Pay) kan de kaarthouder zowel in eigen land als in een ander land blijven betalen, op een wijze zoals dat ook nu het geval is. Voorwaarde hiervoor is wel dat de huidige banken licentiehouders van PIN blijven en de EMV PINapplicatie op hun betaalpassen plaatsen.

**...is PIN ook in SEPA
tijdperk bruikbaar...**

Aangezien PIN een kostenefficiënt product is, draagt de aanwezigheid van PIN, naast andere betaalmerken in de markt, bij tot het stimuleren van concurrentie. Immers, acceptanten van betaalkaarten hebben hierdoor in beginsel meer keuze in het bepalen van het merk van de betaalkaart waaraan zij de voorkeur geven. Als op een betaalpas meerdere merken (waaronder PIN) staan, kan de ondernemer uit deze merken zijn voorkeur bepalen en die in zijn betaalautomaat vastleggen. Betaalmerken worden op deze wijze (via de banken) uitgedaagd met elkaar te concurreren, hetgeen de marktwerking op de betaalmarkt vergroot. Dit laat onverlet dat de keuze van de consument, hoe deze betaalt en met welk merk op de betaalpas, uiteindelijk doorslaggevend is. Als voldoende Europese alternatieven concurrerend met PIN in de markt worden aangeboden, zou PIN feitelijk overbodig kunnen worden. Of en wanneer dit zo is, hangt in de vraaggedreven overgang naar SEPA af van de uitkomst van een marktproces, waarbij PIN als benchmark dient. De markt vraag naar PIN is dan ook bepalend voor de levensduur van het PINproduct. Met aanpassingen aan de Europese eisen zorgt Currence er in elk geval voor dat de continuïteit van PIN gewaarborgd wordt zolang marktpartijen dat wensen.

**...en kan daardoor als
kostenefficiënt product
als benchmark in de
markt dienen.**

Schaalvoordelen door standaardisatie leiden tot lagere kosten en meer concurrentie.

Europese standaardisatie-initiatieven

Een grote mate van standaardisatie op de Europese betaalmarkt is één van de doelstellingen van het hierboven genoemde Europese kader voor kaartbetalingen. Standaardisatie leidt in het algemeen tot lagere transactiekosten en bevordert concurrentie. Zonder technische drempels kan immers gemakkelijker van aanbieder worden gewisseld. Ook het tot stand komen van schaalvoordelen wordt als een positief aspect van standaardisatie gezien. De European Payments Council (EPC), de organisatie van Europese banken die regels en richtlijnen opstelt voor Europese betaalproducten, heeft standaardisatie dan ook als belangrijke prioriteit aangemerkt. Ook op het gebied van betaalkaarten wordt hieraan op verschillende gebieden gewerkt. Currence vindt een snelle totstandkoming van Europese standaarden van groot belang, omdat de technische verschillen tussen de nationale kaartsystemen hierdoor zullen verdwijnen en interoperabiliteit wordt bevorderd. Marktwerking en daarmee ook de concurrentie op de markt voor kaartbetalingen krijgen hierdoor een stimulans.

Currence draagt bij aan opstellen Europese beveiligingseisen.

In Europees verband is Currence nauw betrokken bij het opstellen van standaarden voor het certificeren van betaalautomaten en betaalkaarten. Momenteel kent elk land uiteenlopende beveiligingseisen voor betaalautomaten. Ook het proces van certificeren verschilt per land, met overigens een verschillende mate van diepgang. Door deze verschillen is het voor leveranciers van betaalautomaten duur en onaantrekkelijk om in elk land betaalautomaten te leveren. Zowel het definiëren van één uniforme set van beveiligingseisen binnen het eurogebied als de toepassing van dezelfde certificeringsprocedure binnen elk land levert marktpartijen belangrijke kostenbesparingen op. De betrokkenheid van Currence heeft er mede toe geleid dat een aantal Nederlandse eisen voor betaalautomaten inmiddels geïntegreerd zijn in de voorstellen voor een Europese set van beveiligingseisen.

Duits-Nederlandse erkenning van elkaars veiligheidscertificaten leidt tot kostenreductie voor de markt.

Als uitvloeisel van dit laatste initiatief en vooruitlopend op de Europees brede erkenning van certificaten van betaalautomaten, hebben het Duitse Zentraler Kreditausschuss (ZKA), in Duitsland verantwoordelijk voor het certificeren van betaalautomaten, en Currence in 2007 overeenstemming bereikt over de wederzijdse erkenning van verstrekte veiligheidscertificaten voor betaalautomaten. Dat betekent dat leveranciers van betaalautomaten die een betaalautomaat in beide landen op de markt willen brengen, voortaan kunnen volstaan met één onderzoek om op beide markten de automaat aan te bieden. Zowel Nederlandse als Duitse leveranciers kunnen hierdoor een forse besparing van de certificeringskosten realiseren. In 2008 zal Currence het werk op dit gebied continueren. Daarbij streeft zij ernaar om ook met een aantal andere landen tot een wederzijdse erkenning van certificaten te komen.

Gebruik Chipknip ook in 2007 toegenomen...

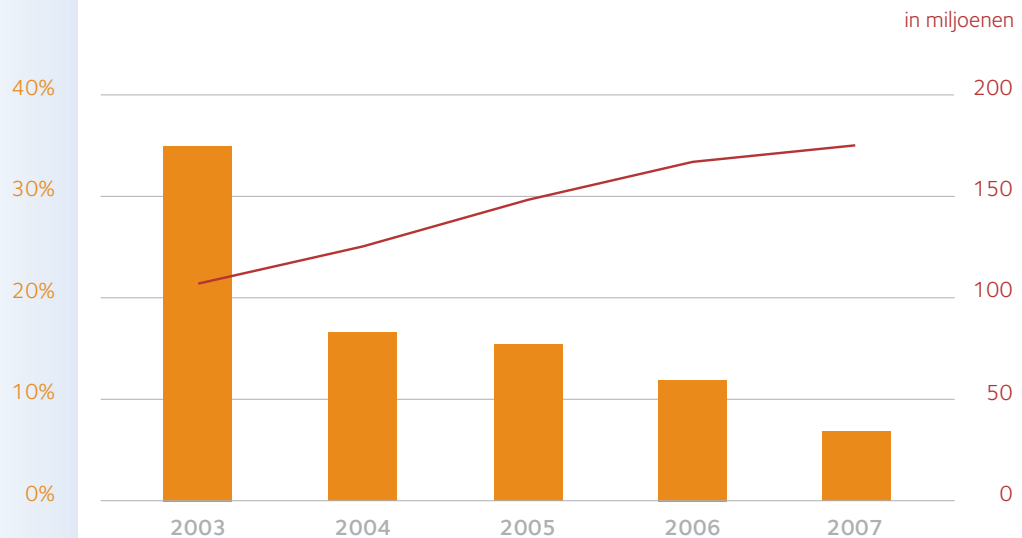
■ Groei in %
— Aantal
 in miljoenen

...met name bij verkoop-automaten en in kantines.

Chipknip

In 2007 nam het aantal betalingen met Chipknip met 6,4 % toe tot 175 miljoen (grafiek 7). Voor het eerst sinds de introductie op de markt - ruim tien jaar geleden - kwam de groei beneden 10% uit. Ook in 2007 kwam het overgrote deel van de groei voor rekening van een verdere substitutie van contant geld door Chipknipbetalingen, zij het in mindere mate dan in voorgaande jaren.

Grafiek 7:
Chipknipbetalingen

Het gebruik van Chipknip heeft zich de afgelopen jaren sterk toegespitst op enkele specifieke segmenten, waarin de voordelen van Chipknip duidelijk naar voren komen: waar veel lage bedragen worden afgerekend, als veel transacties in korte tijd verwerkt moeten worden (bijvoorbeeld in kantines) of op plaatsen waar PIN niet als betaalmiddel gebruikt kan worden, zoals bij onbemande verkooppunten. Parkeren, vending (verkoopautomaten) en catering (kantines en bedrijfsrestaurants) nemen dan ook 75% van het totaal aantal Chipknipbetalingen voor hun rekening (grafiek 8). In 2007 bleef het aantal Chipkniptransacties in de vending en catering sterk toenemen (met bijna 15%), terwijl in het parkeren de groei nagenoeg tot stilstand kwam. Hierbij deed zich een substitutie voor van Chipknip naar PIN en andere vormen van betalen (waaronder het afrekenen met een mobiele telefoon). In winkels en overige branches, waar een kwart van de transacties tot stand komt, nam het gebruik bescheiden toe (1%), terwijl hier driekwart van Chipknip accepterende automaten staat opgesteld. In winkels heeft Chipknip nooit het volume bereikt dat bij de start ervan was voorzien en is het aantal kleine

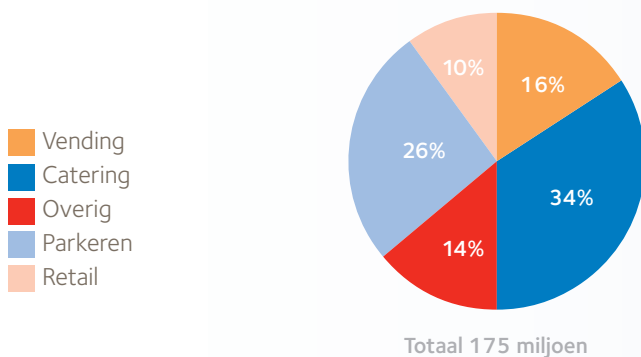
Substitutie Chipknip door PIN.

contante betalingen in winkels blijven toenemen. Lagere telecommunicatiekosten hebben er inmiddels toe geleid dat het beoogde voordeel van Chipknip ten opzichte van PIN is komen te vervallen. In lijn met de campagne "Klein Bedrag? PINnen Mag!" (zie de paragraaf over PIN) wordt PIN sinds 2007 gepositioneerd als het betaalmiddel voor alle betalingen in de reguliere winkelomgeving. Het gebruik van Chipknip zal zich dan ook concentreren in bovengenoemde segmenten parkeren, vending en catering, waar hoofdzakelijk gebruik wordt gemaakt van specifieke, alleen voor acceptatie van Chipknip ontworpen automaten. De publiekscommunicatie is aan deze nieuwe positionering aangepast. Ondanks het tegenvallende succes in de winkelomgeving, heeft het frequente gebruik van Chipknip in bovengenoemde segmenten ertoe bijgedragen dat het gebruik van contant geld in deze segmenten aanzienlijk is beperkt. Bovendien is Chipknip hierdoor in internationaal opzicht uitgegroeid tot de grootste in zijn soort. In commercieel opzicht is Chipknip echter voor de banken nooit een succes geweest.

Grafiek 8:

Verdeling Chipknipbetalingen 2007

Aantal betalingen in procenten

NB: Onder 'Overig' vallen o.a. 'Cultuur & amusement', 'Openbaar vervoer', 'Horeca' en 'Dienstverlening'

In 2007 hebben consumenten in totaal 25 miljoen keer een Chipknip opgeladen met een gemiddeld bedrag van 20 euro. Dit bedrag is overigens de afgelopen jaren nauwelijks veranderd. Net als in voorgaande jaren verrichtten zij met één oplading gemiddeld zeven Chipknipbetalingen (gemiddeld 2,73 euro per betaling). Ook dat is in de tijd gezien een constante.

Nieuwe concepten leiden in 2007 nog niet tot opvolger Chipknip.

Verschillende Nederlandse marktpartijen hebben in 2007 gewerkt aan concepten om via vernieuwende technologische toepassingen lage bedragen te kunnen betalen. In sommige gevallen leidde dit tot een experiment op lokale schaal. Ook in andere landen worden proeven genomen om op een contactloze wijze met betaalkaart of met mobiele telefoon te kunnen betalen. Tot nu toe heeft dit in ons land niet geleid tot een overtuigende business case. Hierbij kan lering worden getrokken uit de ervaringen die met Chipknip zijn opgedaan, waaraan destijds optimistische toekomstperspectieven ten grondslag lagen. Voorts heeft in sommige gevallen

Nederland is Incassoland.

het veiligheidsaspect in de concepten onvoldoende aandacht gekregen om als breed te gebruiken toepassing te worden aangewend. Currence juicht de initiatieven op dit gebied toe en volgt die met belangstelling. De komende periode zal Currence het beleid rond de toekomst van Chipknip en een mogelijke opvolger daarvan nader uitwerken.

Incasso

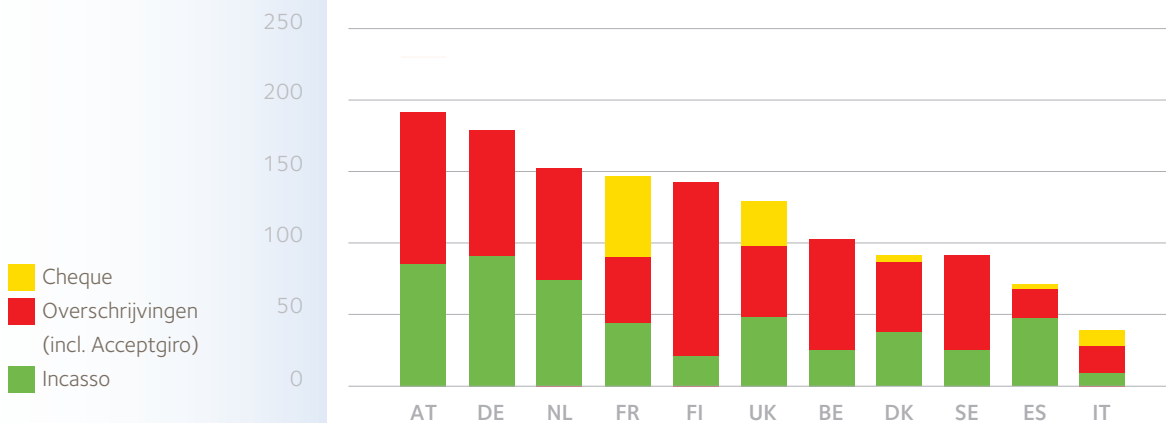
Incasso en de markt

Met een Incasso geeft de debiteur (de klant) vooraf een machtiging af aan de crediteur (de incassant) om een afgesproken bedrag van zijn bankrekening te mogen innen. De Incasso bestaat al vele tientallen jaren en dankt zijn grote populariteit vooral aan zijn eenvoud, gebruiksgemak en de efficiënte wijze van (geautomatiseerde) verwerking. Per hoofd van de bevolking wordt in Nederland per jaar 70 keer met een Incasso betaald. In Europees perspectief gezien behoort ons land daarmee tot de top drie van incassolanden. Alleen in Duitsland en Oostenrijk is het gebruik van incasso hoger dan in Nederland. In België, Finland en Italië wordt de incasso het minst gebruikt (grafiek 9). Duitsland en Nederland zijn tevens de landen waar het gebruik van het product de afgelopen jaren relatief sterk is toegenomen.

Grafiek 9:

Giraal betalingsverkeer in Europa in 2006

Aantal transacties per inwoner

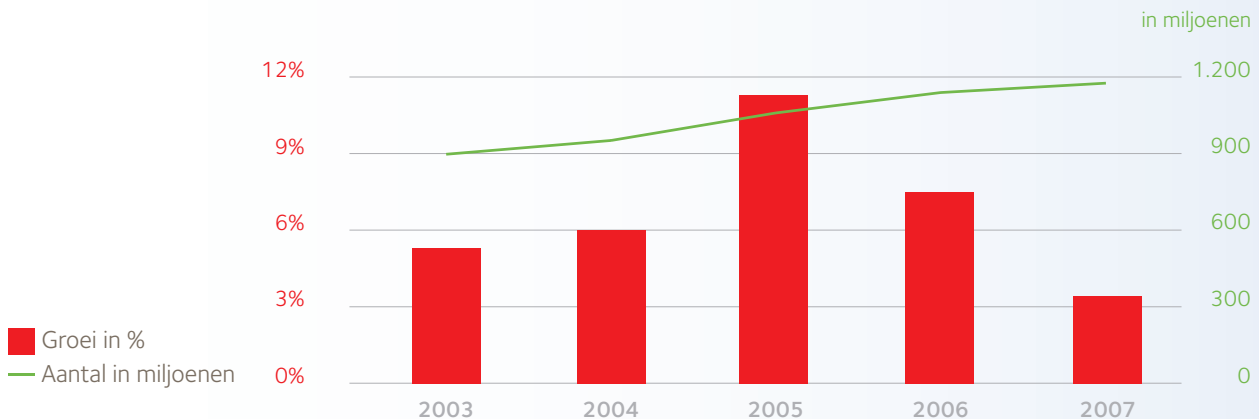
Bron: Europese Centrale Bank

Stornorecht belangrijk kenmerk Incasso.

Incasso kent in ons land meerdere varianten die zich voornamelijk van elkaar onderscheiden door de duur van de machtiging (doorlopend, eenmalig), de wijze waarop de machtiging tot stand komt (schriftelijk, telefonisch) en de terugboekingstermijn (de zogenoemde storneringstermijn) waarbinnen de klant, ongeacht de reden, recht heeft op een terugboeking. Met een stornering geeft de geïncasseerde klant zijn bank opdracht de Incassotransactie ongedaan te maken. Stornering vindt in de regel plaats wanneer de geïncasseerde vindt dat hij onterecht is geïncasseerd of als hij van mening is dat de levering van het goed of de dienst niet in overeenstemming is met zijn verwachtingen. Ook de bank van de geïncasseerde kan overgaan tot stornering, namelijk in die gevallen dat de betaler onvoldoende saldo of beschikkingruimte op zijn rekening heeft.

In 2007 nam het aantal Incasso's met 3,3 % toe tot bijna 1,2 miljard transacties (grafiek 10). De groei kwam hiermee lager uit dan in 2006 (7,5%).

Grafiek 10:
Incassobetalingen

Het aantal Incasso's bestaat voor meer dan 80% uit Incasso's met een doorlopende machtiging, die voor periodieke betalingen worden gebruikt (bijvoorbeeld voor gas en elektriciteit). Een kleine 9% bestaat uit machtigingen voor kansspelen, terwijl minder dan 5% eenmalige Incasso's zijn. Ook in de zakelijke sfeer wordt de Incasso als betaalmiddel gebruikt, bijvoorbeeld bij goederendistributie. Het Incassoproduct is echter overwegend gericht op de consumentenmarkt (grafiek 11).

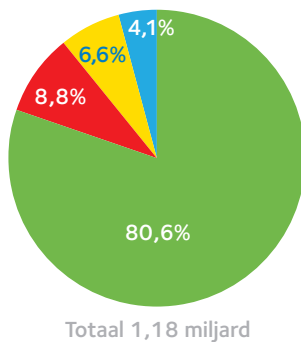
- Doorlopende machtiging algemeen
- Doorlopende machtiging kansspelen
- Doorlopende machtiging bedrijven
- Eenmalige machtiging

Doorlopende Incasso biedt consument in nagenoeg alle gevallen stornorecht.

Inzicht in onterechte incasso's verbeterd.

Grafiek 11:
Verdeling Incassobetalingen 2007

Aantal betalingen in procenten

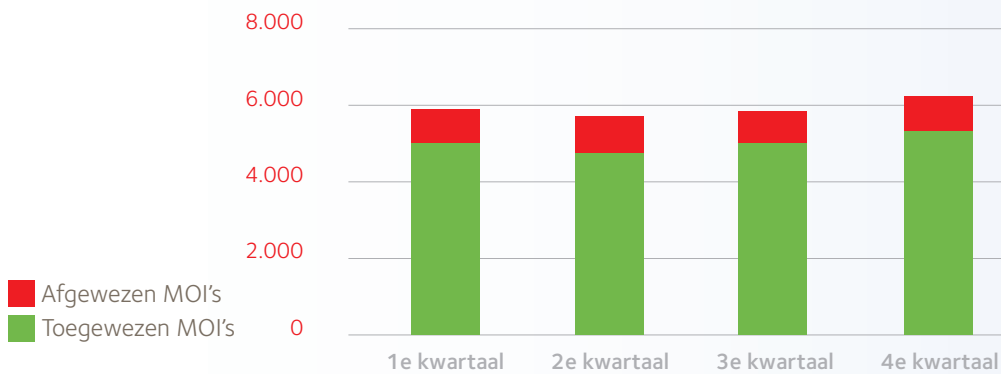
Het aantal gestorneerde Incasso's was in 2007 2,5% (2006: 2,6%). Meer dan 90% betrof terugboekingen door banken wegens onvoldoende saldo of beschikkingsruimte op de betaalrekening van de klant. Bij circa 0,2% van het totaal aantal Incasso's nam de debiteur het initiatief tot terugboeking, omdat hij het niet eens was met de betaling. In ongeveer één op de 50.000 gevallen (0,02 promille) vindt een Incasso plaats, waarvan de debiteur aangeeft geen machtiging te hebben afgegeven. Als de betaler dit binnen een jaar meldt aan zijn bank, vindt vrijwel altijd een onvoorwaardelijke terugboeking plaats, ook al is de storneringstermijn verlopen. Currence heeft er de afgelopen jaren aan bijgedragen de transparantie op dit punt te vergroten, waaraan onder meer overleg is voorafgegaan met consumentenorganisaties. In dit verband zijn in 2006 enkele voorlichtende brochures over Incasso uitgebracht, die ook op de website van Currence zijn opgenomen. In 2007 is ook een Engelse versie hiervan verschenen.

In het vorige jaarverslag is kort uitgelegd hoe de consumentenbescherming bij de Incasso is geregeld in geval de storneringsperiode is verstreken en de consument de Incasso daarna alsnog terug wil draaien. Door bij de bank een zogenoemde Melding Onterechte Incasso (MOI) te doen, start de bank een onderzoek naar de klacht van de consument. Bij het ontbreken van een schriftelijk bewijs van de afgegeven machtiging wordt het bedrag teruggeboekt. De termijn waarbinnen deze meldingen moeten zijn afgehandeld, is in 2006 teruggebracht naar 13 werkdagen. Begin 2007 heeft Currence besloten statistische gegevens over de MOI's te gaan verzamelen. Twee redenen lagen daaraan ten grondslag. Niet alleen ontbrak het zicht op het aantal ingediende onterechte Incasso's, ook over de snelheid van afwikkeling bestond geen helder beeld. Uit deze gegevens komt naar voren dat het aantal meldingen van onterechte Incasso's rond de 6.000 per kwartaal ligt (0,02 promille van het totaal; grafiek 12). In de meeste van deze gevallen (ruim 80%) blijkt de Incasso onterecht te hebben plaatsgevonden en krijgt de consument alsnog zijn geld terug. Voor zover banken onderling een geschil krijgen over een onterechte Incasso kunnen zij een beroep doen op de hiertoe ingestelde Geschillencommissie Melding Onterechte Incasso. Deze commissie geeft licentiehoudende banken een bindend advies over ontstane geschillen bij de uitvoering van een onterechte Incasso. In het verslagjaar is van deze commissie geen gebruik gemaakt.

Grafiek 12:

Meldingen onterechte Incasso's 2007

Aantallen

Klachten over incasso's in beeld.

In het verslagjaar is Currence ook gestart met een registratie van frequent voorkomende klachten over incassanten, die door licentiehouders worden gemeld. Doel hiervan is deze incassanten sneller via hun bank te kunnen aanspreken op hun gedrag. In het verslagjaar zijn in totaal 803 klachten ontvangen, waaraan opvolging is gegeven.

Driepartijenovereenkomsten omgezet in bilaterale.**Regelgeving**

In het verslagjaar zijn voorwaarden opgesteld voor Incasso-overeenkomsten die banken met incassanten afsluiten. Tot nu toe waren dergelijke voorwaarden opgenomen in een driepartijen-overeenkomst die voor alle banken en incassanten uniform was en waarbij Equens nog partij was. Deze situatie bestond nog steeds, hoewel Equens - sinds de overdracht van het eigendom van Incasso naar Currence - niet langer meer partij was. De nieuwe voorwaarden zijn gebaseerd op de bestaande regels van Currence over Incasso. Ze voorzien in minimum bepalingen die elke bank in de Incasso-overeenkomst met zijn incassant moet opnemen. Elke bank kan deze bepalingen aanvullen met zijn eigen commerciële voorwaarden. In lijn hiermee zijn ook de driepartijenovereenkomsten omgezet in een overeenkomst waarbij alleen de bank en incassant partij zijn. Dankzij de nieuwe voorwaarden is de transparantie van de productvoorwaarden voor incassanten groter geworden.

De Garantie Machtiging als Incassovariant is formeel in 2007 beëindigd. Tot opheffing hiervan was al eerder besloten, maar met onderwijsinstellingen was afgesproken deze nog tot het einde van het studiejaar 2006-2007 te continueren. HBO- en WO-instellingen gebruikten de Garantie Machtiging om collegegelden te innen. Hierbij bestond geen stornomogelijkheid, ook niet voor de banken. In de praktijk leidde dit in een aantal gevallen tot ongewenste debetstanden, waardoor voor een aantal studenten een schuldenproblematiek ontstond. Met ingang van het studiejaar 2007-2008 is de Garantie Machtiging vervangen door de eenmalige Incasso. Conform de productvoorwaarden heeft bij deze variant de debiteur geen en de bank van de debiteur wel een stornorecht. Deze verandering voorkomt een opeenstapeling van schulden.

**Control Self Assessments
leiden tot verbeteringen in
de naleving van de regels.**

Certificering

In 2007 is de certificering van bestaande licentiehouders voor Incasso grotendeels afgerond. Bij de oprichting van Currence was met de banken die het product Incasso reeds voerden, afgesproken dat die alsnog zouden aantonen te voldoen aan de regels van Currence. Nadat een dergelijke certificering eerst was afgerond voor de producten PIN en Chipknip, is de certificering voor de producten Incasso en Acceptgiro begin 2007 ter hand genomen. Hieraan ging een ruime voorbereidingsperiode vooraf, waarbij zoveel mogelijk rekening is gehouden met de ervaringen die bij het uitvoeren van de control self assessments (CSA's) bij PIN en Chipknip zijn opgedaan. In de loop van de tweede helft van 2007 hebben de meeste banken en overige partijen die een rol in het Incassobetalingsverkeer vervullen hun CSA ondertekend aan Currence ingestuurd. De daarop volgende beoordeling was in een aantal gevallen aanleiding om een nadere toelichting te vragen. Op basis van een risicoanalyse is tevens een aantal instellingen bezocht om (delen van) de CSA door te spreken. Al met al ging het om 98 CSA's van 54 instellingen. Bij sommige instellingen heeft Currence een aantal verbeteringen aanbevolen waarmee, bij doorvoering, volledig voldaan wordt aan de regelgeving van Incasso. De verbeteringen hadden betrekking op een betere implementatie van het acceptatieproces van incassanten en hun periodieke toetsing. Dit gold ook voor het proces van risicoanalyse en -beheer bij de operationele verwerking van Incasso. Inmiddels voldoen alle instellingen waarvan de CSA is beoordeeld, aan de regelgeving. Met enkele instellingen lopen nog afspraken over het doorvoeren van relatief kleine verbeteringen. Met enige kleine instellingen, die de CSA begin januari 2008 nog niet hadden ingestuurd, zijn afspraken gemaakt over een uiterste inleverdatum van hun CSA. De beoordeling van deze CSA's wordt in het tweede kwartaal van 2008 afgerond.

Eind 2007 waren er 53 licentiehouders voor Incasso (2006: 55), terwijl vijf certificaathouders waren geregistreerd (2006: vijf).

Incasso en Europa

De vorming van de eurobetaalruimte leidt ertoe dat nationale betaalproducten - na een overgangsfase - worden vervangen door Europese betaalproducten. Dit geldt ook voor Incasso. In dit kader heeft de EPC in het verslagjaar regels en standaards opgesteld voor de Europese incasso. De Europese incasso biedt vooral internationaal georiënteerde bedrijven en consumenten een voordeel. Daarnaast kan het hanteren van uniforme standaarden binnen het eurogebied leiden tot meer concurrentie en schaalvoordelen op de betaalmarkt.

**Verskil in tussen huidige
Incasso en
Europese incasso...**

**...door risicomanage-
ment...**

Een belangrijk verschil tussen de Europese incasso en het huidige Nederlandse Incassoproduct is de wijze waarop het risicomanagement rond incasso is vormgegeven. Bij de Europese incasso wordt de toepassing daarvan aan de keuze van de banken overgelaten. Volgens de huidige regelgeving van de Europese incasso is de incassant verplicht bij het aanbieden van de transactie aan zijn bank informatie over de machtiging in elektronische vorm mee te sturen. Het is echter ter keuze van de bank van de debiteur hier actief controles op uit te laten voeren, bijvoorbeeld door die eerst aan de debiteur in zijn internetbankieromgeving aan te bieden. Bovendien bevat deze machtigingsinformatie geen gegevens over het bedrag van de incasso, zodat een sluitende

controle op de juistheid van het te incasseren bedrag niet mogelijk is. Deze systematiek wijkt af van de regels die bij de huidige (Nederlandse) Incasso worden toegepast. Hierbij is het risicomanagement vooral gericht op het vaststellen van de integriteit en betrouwbaarheid van de incassant. De afgelopen jaren is een aanzienlijke aanscherping doorgevoerd bij het accepteren van nieuwe incassanten. Daarnaast wordt bij bestaande incassanten het incassogedrag scherper gevolgd en vinden hiertoe verschillende geautomatiseerde controles plaats in het verwerkingsproces van Incasso's. Als zich onregelmatigheden voordoen, ondernemen de banken direct actie en wordt een verdere verwerking van de betreffende Incasso stopgezet. In dit soort gevallen weten de Nederlandse banken elkaar bovendien snel te vinden. Al met al blijkt dit in de praktijk een uiterst efficiënt en effectief mechanisme te zijn. Het sluitstuk van het risicomanagement is het onvoorwaardelijke recht van de debiteur de Incasso terug te draaien. Overigens geldt dit ook bij de Europese incasso. De Nederlandse banken hebben in het Europese overleg aandacht gevraagd voor een meer verplichtend karakter van het risicomanagement van de Europese incasso door de bank van de (kandidaat)incassant. Daarbij hebben zij de Nederlandse regels en ervaringen ingebracht. Hierover is nog niet besloten.

...en door definitie in betaalketen.

Een kenmerk van de Europese incasso is voorts dat die niet vanaf het begin tot het einde van de betaalketen is gedefinieerd. In het vorige jaarverslag is daarover al uitleg gegeven. De Europese incasso bestaat (vooralsnog) uitsluitend uit een standaard tussen de betalende en de ontvangende bank. Het gevolg hiervan is dat elke bank zijn eigen productvoorwaarden aan de incasserende en de te incasseren partij kan stellen. Dat draagt niet bij aan de uniformiteit en de transparantie van het product. Bij het Nederlandse Incassoproduct zijn de productkenmerken van het begin tot het einde vastgelegd, waardoor het product voor alle consumenten en incassanten uniform is. Ongeacht de bank bij wie ze bankieren.

De Nederlandse banken gaan de Europese incasso vermoedelijk vanaf eind 2009 aan hun klanten aanbieden. De huidige Nederlandse Incasso blijft voorlopig naast deze Europese incasso bestaan. De overgang naar de Europese incasso vindt plaats op basis van de marktvraag, met de relatieve prijs-kwaliteitsverhouding van beide producten als onderliggend criterium. De snelheid en de omvang van de migratie zullen uiteindelijk bepalend zijn voor de einddatum van het huidige Nederlandse Incassoproduct.

Om binnen de eurobetaalruimte tot een geharmoniseerd juridisch raamwerk voor het betalingsverkeer te komen heeft de Europese Commissie de PSD vastgesteld. De PSD is ook op de bestaande nationale producten van toepassing. De gevolgen van de PSD voor de producten van Currence zijn bij Incasso het grootst. Zo worden de stornorechten van de consument in de Richtlijn nauwkeurig omschreven en zal de terugboekingstermijn ten opzichte van de huidige dertig dagen (bij een doorlopende machtiging) worden verlengd naar acht weken. De PSD moet uiterlijk 1 november 2009 zijn geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. Ruim voor deze implementatie zal de regelgeving van Incasso hierop zoveel mogelijk aangepast, worden zodat banken, incassanten en consumenten zich op de gewijzigde regelgeving kunnen voorbereiden. Bij deze aanpassingen houdt Currence zo veel mogelijk rekening met de aanpassingen die betrokkenen gaan doorvoeren om de Europese incasso te ondersteunen.

Door Richtlijn betaaldiensten wordt stornotermijn verlengd van 30 dagen naar acht weken.

Daar waar mogelijk moet namelijk voorkomen worden dat marktpartijen kort na elkaar met twee ingrijpende wijzigingen worden geconfronteerd. Op basis van een inventarisatie, waarover in het eerste kwartaal van 2008 een consultatie van consumenten en incassanten heeft plaatsgevonden, mag verwacht worden dat het Nederlandse Incasso-assortiment zal worden beperkt door een vermindering van het aantal varianten. Hierdoor zullen tevens meer gelijkvormige productvoorwaarden ontstaan. In de loop van 2008 zal hierover meer duidelijkheid bestaan.

Acceptgiro

Acceptgiro en de markt

De gestandaardiseerde Acceptgiro voorziet al meerdere decennia in veel gebruiksgemak voor de betaler. De papieren vorm vereist echter een aantal extra handelingen om het product volledig elektronisch te kunnen verwerken. Met de opkomst van nieuwe betaalvormen die op internetbankieren zijn gebaseerd, wordt het product relatief minder efficiënt in gebruik. Het aantal Acceptgiro's daalt al enige jaren, vooral door substitutie door Incasso's. Ook betalen consumenten een steeds groter deel van de verzonden Acceptgiro's via internetbankieren. Die worden door de consument dus zelf op elektronisch niveau gebracht, maar worden in de statistiek wel als Acceptgiro aangemerkt. Het aantal papieren Acceptgiroformulieren dat banken verwerken neemt derhalve sterker af dan de daling van het aantal dat uit de statistiek blijkt.

Ook in 2007 zette de dalende tendens van het aantal Acceptgiro's zich voort. Na de relatief sterke daling in de voorgaande jaren, bleef de afname dit keer beperkt tot 2,5%. In totaal werden in 2007 ruim 169 miljoen Acceptgiro-opdrachten verwerkt. De afgelopen vijf jaar is het gebruik van Acceptgiro met een derde gedaald (grafiek 13). Zoals vermeld wordt hierbij een steeds groter deel via internetbankieren geleid.

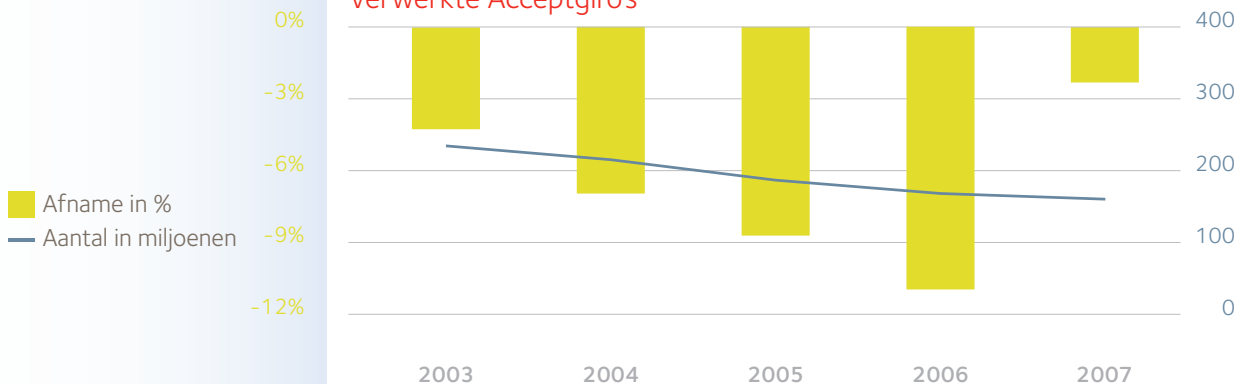

Papieren Acceptgiro o.a. door internetbankieren minder gebruikt.

Daling in 2007 beperkt.

Grafiek 13:

Verwerkte Acceptgiro's

Regelgeving

Begin 2007 is de zogenoemde Bijlagerijke Acceptgiro afgeschaft. Bij deze variant kon de incassant een kopie ("image") ontvangen van het Acceptgiroformulier dat de debiteur had ingestuurd. Deze variant werd vooral gebruikt bij de betaling van bijdragen voor goede doelen en stelde de incassant in staat kennis te nemen van additionele informatie die de debiteur op het formulier aangaf. Bijvoorbeeld over de bestemming van zijn gift. Door een toenemend gebruik van Incasso en van internetbankieren nam het gebruik van deze variant steeds meer af.

In het verslagjaar zijn de acceptatiecriteria voor Acceptgiro-incassanten herzien. De herziening richtte zich vooral op het aanscherpen van de voorwaarden waarmee banken een Acceptgiro-overeenkomst met (kandidaat)incassanten kunnen aangaan. Doel hiervan was een betere bescherming te bieden tegen eventuele fraude met Acceptgiro.

Net zoals bij Incasso zijn in 2007 nieuwe voorwaarden opgesteld voor Acceptgiro-overeenkomsten die banken met incassanten afsluiten. Tevens zijn de nog bestaande driepartijen-overeenkomsten vervangen door overeenkomsten waarbij alleen de banken en de incassant partij zijn.

Tot slot is de regelgeving voor Acceptgiro aangevuld met bepalingen voor drukkerijen en servicebureaus, die actief zijn in het drukken en het zogenoemde inprinten (het van gegevens voorzien) van Acceptgiroformulieren. Voor beide geldt dat zij een overeenkomst met Currence moeten afsluiten om activiteiten te mogen uitvoeren die samenhangen met Acceptgiro. Doel hiervan is voldoende kwaliteit van de formulieren te garanderen, zodat die aan de gestelde nauwkeurigheidsmarges blijven voldoen. Dit bevordert een efficiënt verwerkingsproces van Acceptgiro. Deze bedrijven sloten in het verleden dit soort overeenkomsten af met de Postbank en het voormalige Interpay. De nieuwe overeenkomsten zijn nu geactualiseerd en aangepast aan de regels van Currence. Bedrijven die een dergelijke overeenkomst met Currence afgesloten hebben, staan op de website van Currence vermeld.

Certificering

Parallel aan de start van de certificeringsprocedure voor Incasso is in het eerste kwartaal van 2007 de procedure voor de certificering van Acceptgiro gestart. Hiervoor wordt verwezen naar de paragraaf over Incasso. De certificering van de instellingen die het product op de markt aanbieden of actief zijn in de verwerking ervan, was eind 2007 grotendeels afgerond. Het ging hierbij om 54 instellingen.

Eind 2007 waren er 42 licentiehouders voor Acceptgiro (2006: 46) en 12 certificaathouders (2006: 13).

Acceptatiecriteria voor incassanten herzien.

Drukkerijen en servicebureaus sluiten overeenkomst met Currence voor (be)drukken van Acceptgiro.

Currence houdt Acceptgiro in de markt zolang marktpartijen hier behoefte aan hebben.

Nederland aan kop internetgebruik.

Nederland heeft door hoge penetratie internetbankieren forse voor-sprong op andere landen.

Toekomst Acceptgiro

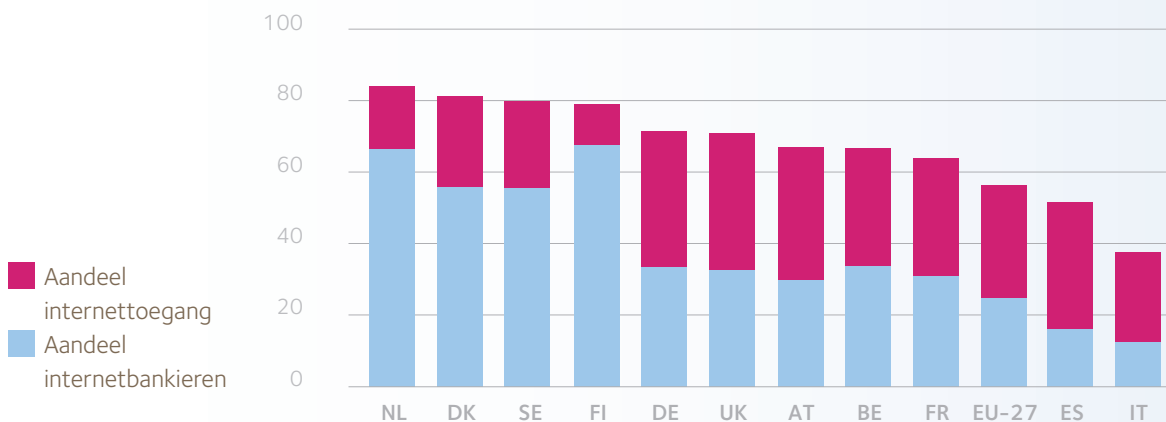
Acceptgiro is een typisch Nederlands product, waarvoor geen Europees alternatief bestaat. Verwacht wordt dat de papieren Acceptgiro verder aan belangstelling zal inboeten. Dat komt vooral door de opkomst van nieuwe vormen van dienstverlening, waaronder het digitaal verzenden van facturen. Niet iedere consument is echter in staat digitale post te ontvangen en gebruik te maken van internetbankieren. Currence onderzoekt in de loop van 2009 hoe groot die groep is en in welke mate er in de toekomst nog behoefte is aan de papieren Acceptgiro. Hierbij zullen -naast de licentiehouders- de consumentenorganisaties en de zakelijke markt nadrukkelijk worden betrokken. Currence houdt de Acceptgiro dan ook in de markt, totdat eindgebruikers niet langer behoefte hebben aan het product. Hierbij is overigens wel denkbaar dat bij verdere substantiële dalingen in het gebruik, waardoor het aantal beneden een (nog te bepalen) minimumniveau komt, het product vanuit kostenoverwegingen op termijn zal moeten worden afgeschaft. In dat geval zal er, tesamen met de banken, naar gestreefd worden bepaalde groepen gebruikers, waarvoor het gebruik van moderne betaaltoepassingen een probleem vormt, een alternatief te bieden. Het in 2009 te verrichten onderzoek moet hierover uitsluitsel geven.

iDEAL

Gebruik internet neemt sterk toe

Nederland staat in Europa aan kop met het internetgebruik. In 2007 was 84% van de bevolking tussen 16 en 74 jaar actief op internet. Dat is zelfs meer dan in de Scandinavische landen waar internet als communicatie- en informatiemedium al jarenlang op een hoog peil staat (grafiek 14). De ons omringende landen maken momenteel nog minder van internet gebruik (rond 70%). De forse groei van het gebruik van het internet heeft sterk bijgedragen aan de opkomst van internetbankieren. In Nederland was in 2007 65% van de bevolking hiermee actief; dat betekent een forse toename ten opzichte van voorgaande jaren. In Finland is het internetbankieren ongeveer even populair als in ons land, maar in Duitsland, Frankrijk en België ligt dat aanzienlijk lager (ongeveer 35%). Dit percentage ligt overigens nog twee keer zo hoog als het gemiddelde in de Europese Unie. In Nederland is het gebruik van het internet sterk gestimuleerd door de toegenomen concurrentie tussen aanbieders op de telecommarkt, waardoor onder meer het gebruik van breedbandtechnologie fors is toegenomen. Daarnaast heeft de geconcentreerde structuur van het bankwezen het mogelijk gemaakt de investeringen voor internetbankieren aan grote groepen klanten tegelijk ten goede te laten komen. Nederland heeft hierdoor een forse voorsprong kunnen nemen op de meeste andere Europese landen.

Grafiek 14:
Gebruik internet en internetbankieren 2007
 In procenten van de bevolking 16-74 jaar

Bron: Eurostat

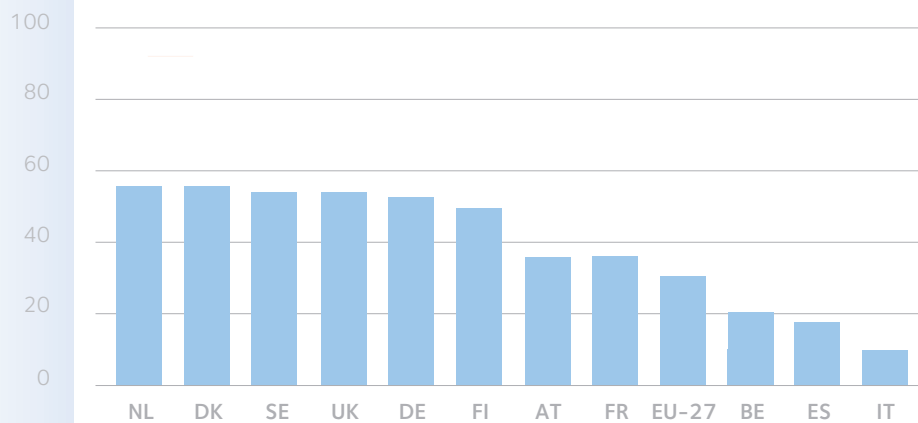
Sterke groei in online winkelen.

In lijn met een toenemend internetgebruik schaften meer consumenten de afgelopen jaren goederen of diensten via internet aan. In Europa kocht in 2007 gemiddeld zo'n 30% van de bevolking producten via internet, een kwart meer dan in 2005. Ook hier is een groot verschil zichtbaar met de situatie in Nederland, waar bijna twee maal zo veel consumenten via internet kopen. Met Denemarken behoort Nederland ook hier tot de koplopers, overigens op korte afstand gevolgd door Zweden, Engeland en Duitsland (grafiek 15). In lijn met de Europese ontwikkeling is het aantal Nederlandse consumenten dat de afgelopen twee jaar online heeft gekocht fors blijven toenemen (eveneens met een kwart). De belangrijkste factoren voor het toenemende belang van dit verkoopkanaal zijn: de gemakkelijke toegankelijkheid, de steeds groter wordende keuzemogelijkheden voor de consument voor zowel winkels als producten én een toenemend vertrouwen in online winkelen. Ook het gemak waarmee consumenten voor internetaankopen kunnen betalen, heeft hieraan bijgedragen.

Grafiek 15:

Online winkelen 2007

In procenten van de bevolking 16-74 jaar

Bron: Eurostat

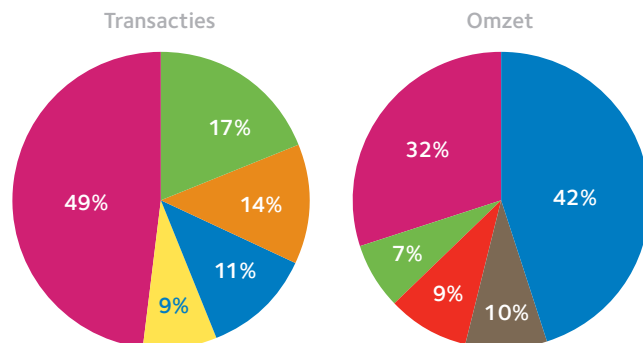
Naast de traditionele wijze van betalen, zoals in Nederland met de Acceptgiro of overschrijving of verzending onder rembours, worden steeds meer online betaalmethoden aangeboden en gebruikt.

Aankopen via internet in Nederland nemen sterk toe

De omzet van goederen of diensten die consumenten in Nederland via internet kopen, nam in 2007 met 40% sterk toe tot bijna 4 miljard euro (2006: 2,8 miljard euro). Vooral kleding is populair bij het kopen op internet, terwijl ook boeken, reizen en dvd's veel gekochte producten zijn. In deze vier segmenten vindt meer dan de helft van het totaal aantal aankopen plaats (grafiek 16).

Online groeien aankopen in 2007 met 40%.

Grafiek 16

Verdeling online winkelen 2007

Bron: Blauw Research

7,5 miljoen consumenten kopen online.

Qua omzet spannen reizen de kroon. Ongeveer 42% van de internetomzet komt tot stand in de reisbranche, op afstand gevolgd door verzekeringen en elektronica (beide circa 10%). De groei van het aantal gekochte producten en de omzet bleven in 2007 niet beperkt tot genoemde segmenten, maar was breed zichtbaar in alle segmenten van de markt. Online kopers deden in 2007 gemiddeld 4,5 aankopen met een gemiddeld bedrag van ongeveer 120 euro per aankoop. De stijging van de populariteit van het kopen op internet blijkt ook uit de groei van het aantal Nederlandse consumenten dat in 2007 voor het eerst via internet kocht; 1,5 miljoen van de circa 7,5 miljoen internetkopers. Uit onderzoek blijkt dat Nederlandse consumenten de volgende aspecten van online winkelen waarderen: het gemak van thuis bestellen, de snelheid van levering van de bestelling, de mogelijkheid om 24 uur per dag te kunnen bestellen en de mogelijkheid van prijstransparantie. Een deel van de consumenten voert twee redenen aan om (soms) niet online te kopen: het moeten betalen van verzendkosten en het niet kunnen zien van het product voorafgaand aan de aankoop. Overigens kan een kwart van de online kopers geen nadelen van online winkelen bedenken.

In samenhang met de groeiende consumptieve vraag via internet, is de laatste jaren het aanbod van internetwinkels in alle productsegmenten van de markt fors toegenomen. Naar schatting zijn er thans meer dan 10.000 Nederlandse winkels op het web actief.

Betalen met iDEAL geniet grote populariteit

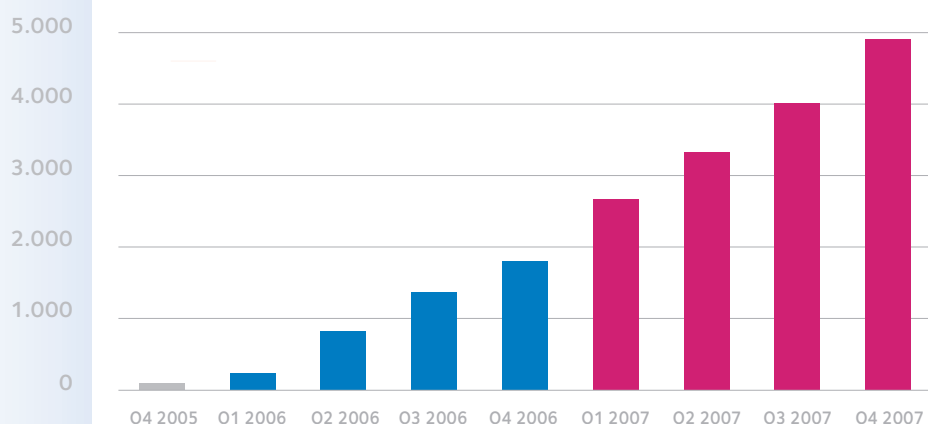
De sterke groei van de online consumptieve bestedingen heeft mede geleid tot een explosieve toename van het aantal betalingen met iDEAL. iDEAL is in 2005 door de drie Nederlandse grootbanken op de markt geïntroduceerd en is eind 2006 in eigendom aan Currence overgedragen. Kenmerk van iDEAL is dat de consument online vanuit zijn eigen internet-bankieromgeving betaalt aan de webwinkelier. Deze ontvangt van de betaling onmiddellijk bericht met een onvoorwaardelijke garantie van zijn bank voor de creditering van zijn rekening. De webwinkelier kan vervolgens direct en zonder risico's de bestelling verzenden aan de klant of de dienst online leveren.

Gebruik iDEAL neemt in 2007 explosief toe.

iDEAL groeit uit tot meest succesvolle en populairste online betaalmiddel.

Al sinds de introductie op de markt waarderen consumenten en winkeliers iDEAL. In het eerste volle jaar van haar bestaan gebruikten consumenten iDEAL 4,4 miljoen keer voor een betaling. In 2007 zette de explosieve groei zich voort tot bijna 15 miljoen transacties (grafiek 17). iDEAL is hiermee uitgegroeid tot het meest succesvolle en grootste systeem in zijn soort.

Grafiek 17:
iDEALbetalingen
 Aantal in duizenden

75% van de webwinkels biedt iDEAL aan.

Consumenten waarderen iDEAL als veilige, gemakkelijke en betrouwbare betaalmethode.

Webwinkeliers bieden hun klanten in het algemeen een scala aan betaalwijzen aan. Bij de helft kunnen consumenten kiezen uit vier of meer betaalmogelijkheden. Een enkele winkel biedt zijn klanten zelfs een keuze uit tien mogelijkheden aan.

Driekwart van de (10.000) webwinkeliers biedt inmiddels iDEAL aan als één van de betaalmogelijkheden, waardoor iDEAL is uitgegroeid tot de meest aangeboden betaalmethode door Nederlandse webwinkeliers. Het overgrote deel hiervan heeft zich aangemeld op het iDEAL winkelplein (www.iDEAL.nl), dat online kopers een overzicht geeft van beschikbare winkels met bijbehorend assortimenttype. In 2007 kreeg dit plein steeds meer bezoekers. Eind 2007 bezochten zij via het plein 160.000 maal per maand een winkel. Naast iDEAL zijn veel aangeboden betaalwijzen: de overschrijving (door 60% van de winkeliers), creditcard en rembours (beide rond 45%). Overigens wordt ook de Acceptgiro bij veel aankopen gebruikt, alleen bieden veel minder winkeliers deze betaalmogelijkheid aan.

Ongeveer een derde van alle online kopers gebruikt iDEAL voor het betalen van zijn web-aankopen. De helft van de actieve kopers op het internet heeft iDEAL al eens gebruikt. iDEAL wordt daarmee vaker als online betaalmiddel gebruikt dan de creditcard voor online aankopen (circa 12%). Uit onderzoek van Currence komt naar voren dat de consument iDEAL als een gemakkelijk, veilig en betrouwbaar betaalproduct ervaart. Driekwart van de kopers vindt iDEAL een zeer veilige betaalmethode, waarbij zij iDEAL als aanzienlijk veiliger ervaren dan betalen met een creditcard. Dit komt vooral omdat bij iDEAL geen bankgevoelige gegevens via internet worden uitgewisseld en de betaling plaatsvindt in de vertrouwde internetbankier-omgeving van de bank van de consument. Daarnaast geven consumenten aan dat iDEAL ertoe heeft bijgedragen dat zij meer via internet zijn gaan kopen. Sommige online kopers hebben in een aantal gevallen toch een voorkeur voor betalen met Acceptgiro of met een gewone overschrijving. Dat hangt samen met hun voorkeur pas tot betaling te willen overgaan nadat

de bestelde producten zijn ontvangen. Vooral bij startende online kopers en bij winkels waarbij de consument voor het eerst koopt, komt dit betaalgedrag relatief veel voor. Overigens worden deze betalingen later alsnog grotendeels via internetbankieren aangeboden. De promotiecampagnes die Currence organiseerde, droegen in het verslagjaar mede bij aan een toename van de naamsbekendheid van iDEAL, tot 63% van de online kopers (2006: 47%).

Sturing betaalgedrag op Internet

Opvallend is dat tweederde van de webwinkels actief probeert het betaalgedrag van de koper in de gewenste richting te sturen. Dit beeld verschilt sterk van de wereld van het fysieke toonbankbetalingsverkeer, waar winkels nauwelijks op betaalgedrag sturen. Als dat wel het geval is, gebeurt dat soms in de verkeerde richting, bijvoorbeeld door het heffen van tarieven voor het betalen met PIN voor kleine bedragen (zie hiervoor de paragraaf over PIN).

De meeste webwinkeliers ontmoedigen het gebruik van betaalmogelijkheden waaraan zij zelf niet de voorkeur geven. Zij brengen dan kosten in rekening voor het gebruik van deze betaalmiddelen. Dat gebeurt vooral bij zendingen onder rembours en bij het betalen met creditcard. Slechts in een zeer beperkt aantal gevallen brengen webwinkels voor iDEAL een tarief in rekening. In verhouding tot de tarieven voor andere betaalmogelijkheden is dit tarief aan de bescheiden kant. Verder blijkt dat zes procent van het aantal webwinkels de koper probeert in zijn betaalgedrag te sturen door een bepaalde betaalmogelijkheid te belonen. In het overgrote deel is dit iDEAL. Per webwinkel verschilt de manier waarop het gebruik van specifieke betaalmogelijkheden wordt beloond. Sommige webwinkels bieden een korting aan, terwijl andere het product gratis verzenden.

Eind 2007 waren er zes licentiehouders van iDEAL (2006: zes). Een aantal banken heeft aangekondigd in 2008 of 2009 als licentiehouder te zullen toetreden.

iDEAL en Europa

iDEAL is op de Nederlandse markt toegespitst. In een beperkt aantal andere landen zijn de afgelopen jaren ook, op nationale leest geschoeide, bancaire online betaalmethoden ontstaan. Sommige (groepen van) banken uit andere landen oriënteren zich momenteel op de mogelijkheid een online betaalmethode voor internetaankopen op de markt te introduceren. Hierbij speelt niet alleen de groeiende markt van e-commerce een rol, maar ook de opkomst van niet bankgebonden betaalmethoden en de zorgen van consumenten over de veiligheid van betalen met betaalkaarten via het internet. In het kader van de eurobetaalruimte is een uitkomst met nationaal van elkaar afwijkende en niet interoperabele betaalmethoden ongewenst. Zeker als het gaat om het faciliteren van e-commerce waar nationale grenzen niet bestaan. In dit kader hebben de Europese banken die in de EPC verenigd zijn, besloten een raamwerk voor online betalingen op te stellen. Doel hiervan is tot een kader van uitgangspunten te komen voor bancaire online systemen, die voor het betalen van internetaankopen worden gebruikt. Het ligt in de bedoeling dit raamwerk dit jaar af te ronden.

**Webwinkeliers sturen
betaalgedrag consument...**

...naar gebruik iDeal .

**Europees raamwerk voor
online betalen opkomst...**

...en iDEAL SEPA-compliant...

Vooruitlopend hierop en in samenhang hiermee is besloten iDEAL aan toekomstige Europese ontwikkelingen aan te passen en het SEPA-compliant te maken. Deze aanpassingen houden onder meer in dat de iDEALbetaling gebaseerd wordt op de standaard van de girale Europese overschrijving. Daartoe zal Currence bij de EPC een aanvulling op de standaard van de Europese overschrijving indienen. Tevens zal iDEAL – via genoemd kader – kunnen aansluiten op eventuele andere online betaalmethoden. De aanpassingen van de iDEALstandaard worden in de loop van 2008 gerealiseerd.

...waardoor iDEAL ook voor buitenlandse banken beschikbaar is.

Als SEPA-compliant product wordt iDEAL hierdoor gebaseerd op een toekomstvast fundament, waardoor banken in andere landen het desgewenst kunnen gebruiken. Deze plannen sluiten daarmee ook aan op de wensen van Nederlandse webwinkeliers en consumenten voor een eenvoudige en veilige online betaalmethode voor e-commerce die binnen heel Europa te gebruiken is. Voor iDEAL liggen hier mooie kansen.

Toelichting op de structuur en governance van de onderneming

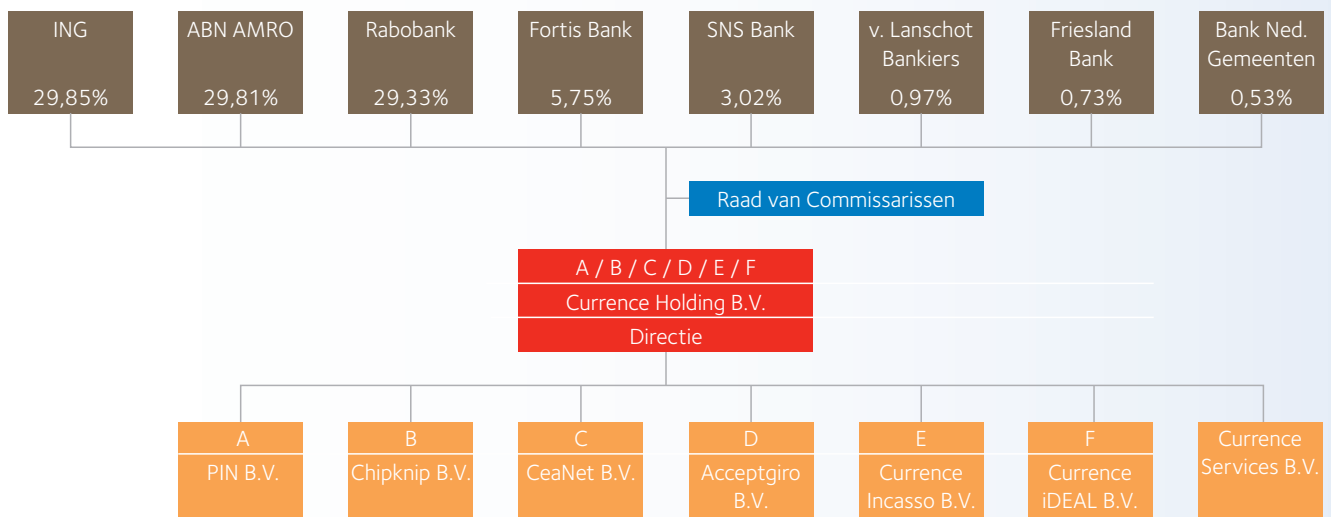
Structuur van de onderneming

Currence heeft bij haar oprichting een bijzondere structuur gekregen om maximale transparantie en flexibilisering te kunnen bereiken. Currence Holding B.V. heeft verschillende product-B.V.'s als dochteronderneming. Currence Holding heeft zogenoemde letter aandelen aan haar aandeelhouders uitgegeven (aandelen A t/m F). Iedere soort letteraandeel is verbonden met een specifieke product-B.V.

Deze structuur heeft voor Currence een aantal voordelen. Enerzijds kan hierdoor het beleid van het collectieve betalingsverkeer en de externe profilering van de onderneming als geheel beter worden verankerd. Anderzijds is er voor de verschillende producten voldoende ruimte om met bijbehorende rechten en verplichtingen in verschillende aandeelhoudersbelangen te kunnen differentiëren. Een aandeelhouder hoeft niet te participeren in alle product-B.V.'s. Per product-B.V. kunnen de belangen van aandeelhouders verschillen.

Om de toetreding van nieuwe aandeelhouders mogelijk te maken, zijn voorwaarden vastgelegd waaraan nieuwe (en bestaande) aandeelhouders moeten voldoen. Hierdoor ontstaat voor alle partijen een transparante marktsituatie. Zo zou bijvoorbeeld ook een niet-bank die in een bepaald betaalproduct een rol speelt in een product-B.V. kunnen deelnemen. Deze niet-bank zou dan bij Currence Holding B.V. mede-aandeelhouder kunnen worden en dan alleen voor dat specifieke product financieel risico lopen en als aandeelhouder het lange termijn beleid voor dat product kunnen goedkeuren. Door deze inrichting kunnen verschillende partijen investeren in de innovatie van betalingsverkeer.

Juridische structuur

Ieder betaalproduct is in een afzonderlijke B.V. ondergebracht. Deze product-B.V.'s zijn eigenaar van de (beeld-)merkrechten, de auteursrechten en de overige (intellectuele) eigendomsrechten van de betreffende producten. Dit betekent tevens dat deze B.V.'s de contractspartijen zijn met de licentie- en certificaathouders en verantwoordelijk zijn voor de afgifte van licenties en certificaten en de daarbij behorende (nalevings)procedures. De product-B.V.'s hebben bovendien eigen financiële rechten en verplichtingen.

Onafhankelijke governance

Onafhankelijk opereren is een randvoorwaarde voor het uitvoeren van de missie en het functioneren van Currence. De governancestructuur van Currence waarborgt haar onafhankelijkheid. De statutaire Directie opereert zelfstandig. Geen enkele marktpartij kan invloed uitoefenen op besluiten van de Directie tot toelating van (potentiële) concurrenten tot de markt. Evenmin kunnen marktpartijen zodanige invloed uitoefenen dat er sprake zal zijn van een oneigenlijke uitsluiting van (potentiële) marktpartijen of een belemmering van de innovatie. De onafhankelijke Raad van Commissarissen adviseert en houdt toezicht op de Directie. De Raad functioneert in het belang van de onderneming en haar dochtermaatschappijen en houdt daarbij de belangen van alle stakeholders in het oog.

Omdat de aandeelhouders zelf partij zijn op de markt van het betalingsverkeer hebben zij naast de wettelijke bevoegdheden, mede gelet op de mededingingseisen, geen bevoegdheden ten aanzien van het commerciële beleid van Currence, de toelating van nieuwe toetreders en de vaststelling van de regelgeving en productwijzigingen. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders heeft alleen in uitzonderlijke gevallen een specifieke goedkeuringsbevoegdheid indien productwijzigingen leiden tot ingrijpende veranderingen, en daarmee investeringen, in de infrastructuur van het betalingsverkeer.

De onafhankelijkheid van Currence wordt nog eens extra gewaarborgd door een onafhankelijke beroepsmogelijkheid bij het Nederlands Arbitrage Instituut (NAI). Hier kunnen licentie-, en certificaathouders en toetreders tegen een uitspraak of sanctie van Currence in beroep gaan.

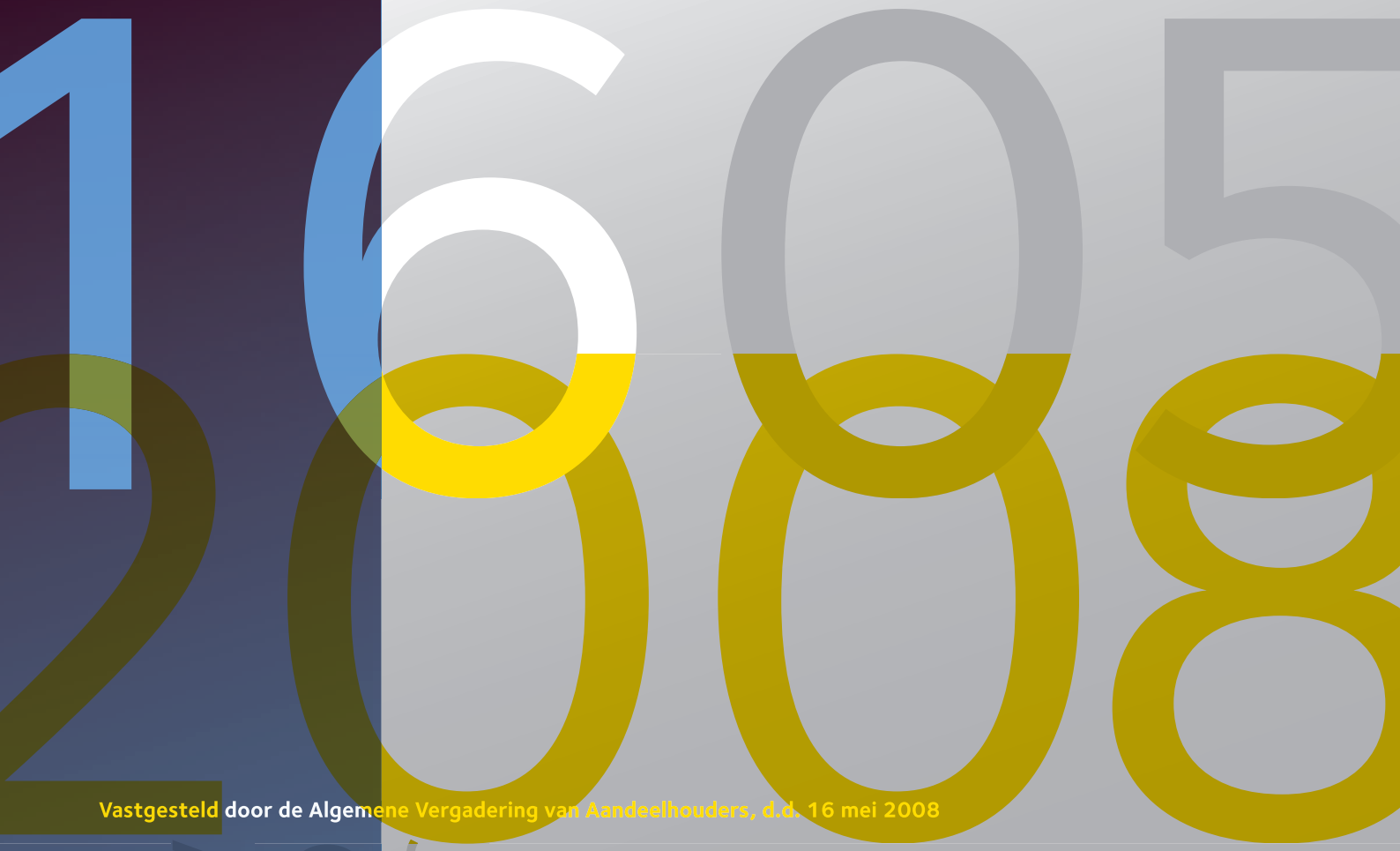
Ook in 2007 hebben geen beroepszaken gediend.

In aanvulling op de arbitrageregeling beschikt Currence sinds begin 2008 over een klachtenregeling voor klachten van licentie- en certificaathouders en derden die niet onder de arbitrageregeling vallen.

De Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) heeft in het kader van haar op 19 april 2005 afgegeven positieve informele zienswijze de governance van Currence met het oog op de mededingingseisen positief beoordeeld.

Rol voor marktpartijen

Voorafgaand aan de besluitvorming over de wijziging van producten en/of de regelgeving daarvoor consulteert Currence marktpartijen. Deze wijzigingen kunnen immers direct invloed hebben op de bedrijfsvoering van stakeholders, met name die van licentie- en certificaathouders. Marktconsultaties en een structurele dialoog met stakeholders in de betaalketen van haar producten, zijn van groot belang voor het goed functioneren van Currence. Dit wordt onder meer gewaarborgd door adviesorganen van licentiehouders en certificaathouders. Deze beide groepen vertegenwoordigen de klanten van Currence. Verder onderhoudt Currence met koepel-, branche- en consumentenorganisaties op regelmatige basis contacten.

Vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, d.d. 16 mei 2008

Jaarrekening 2007
Currence Holding B.V.
Amsterdam

Geconsolideerde balans per 31 december 2007

(voor resultaatbestemming)

In duizenden euro's

31-12-2007

31-12-2006

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa	4.1.1	17.384		20.257	
Materiële vaste activa	4.1.2	143		193	
			17.527		20.450

Flottende activa

Handelsdebiteuren	4.1.3	40		487	
Overige vorderingen en overlopende activa	4.1.3	1.972		2.597	
Liquide middelen	4.1.4	18.630		11.914	
			20.642		14.998

Totaal activa

38.169

35.448

Passiva

Eigen vermogen

Geplaatst kapitaal	4.2.1	30		30	
Agioreserve		25.780		25.827	
Statutaire reserves		-		392	
Overige reserves		910		-1.840	
Resultaat boekjaar		3.156		3.257	
			29.876		27.666

Vorzieningen

Voorziening latente belastingverplichting	4.2.2	3.450		3.765	
Voorziening pensioenen		130		140	
			3.580		3.905

Flottende passiva

Crediteuren	4.2.3	957		1.548	
Belastingen		1.343		1.223	
Overige schulden en overlopende passiva		2.413		1.106	
			4.713		3.877

Totaal passiva

38.169

35.448

Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2007

In duizenden euro's

			2007		2006
Bedrijfsopbrengsten					
Licentie-inkomsten	5.1	16.381		15.230	
Som der bedrijfsopbrengsten			16.381		15.230
Bedrijfslasten					
Lonen, salarissen en sociale lasten	5.2	2.177		2.125	
Overige personeelskosten en uitbesteed werk	5.3	2.154		1.863	
Afschrijvingen	5.4	2.955		2.609	
Kosten merkonderhoud	5.5	3.675		3.063	
Overige bedrijfskosten	5.6	1.717		1.747	
Som der bedrijfslasten			-12.678		-11.407
Bedrijfsresultaat			3.703		3.823
Rentebaten en -lasten	5.7	555		777	
Financiële baten en lasten			555		777
Resultaat voor belastingen			4.258		4.600
Belasting over resultaat	5.8		-1.102		-1.343
Nettoresultaat			3.156		3.257

Geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2007

(Volgens de indirecte methode)

In duizenden euro's		2007	2006
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening		3.703	3.823
Aanpassingen voor:			
Afschrijvingen (im)materiële vaste activa	2.955		2.609
Aanpassing CW belastinglatentie	418		-
Mutaties voorzieningen	-325		-946
		3.048	1.663
Veranderingen in werkkapitaal:			
Mutatie vorderingen en overlopende activa	1.072		-1.780
Mutatie kortlopende schulden en overlopende passiva	836		-1.228
		1.908	-3.008
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		8.659	2.478
Ontvangen interest		555	777
Betaalde vennootschapsbelasting		-1.938	-1.191
Kasstroom uit operationele activiteiten		7.276	2.064
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investerings in (im)materiële vaste activa	31		66
		-31	-66
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Financiële kasstroom met Chipknip C.V.	-		-20.765
Uitgekeerd dividend	-900		-
Informele kapitaalstortingen	371		-
		-529	-20.765
Mutatie saldo liquide middelen		6.716	-18.767
Saldo liquiditeiten bij aanvang boekjaar		11.914	30.681
Saldo liquiditeiten per einde boekjaar		18.630	11.914

Toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening

1.1 Inleiding

Currence is eigenaar van de collectieve betaalproducten PIN, Chipknip, Acceptgiro, Incasso en iDEAL. De activiteiten van Currence hebben betrekking op:

- het faciliteren van marktwerking en het bevorderen van transparantie in het collectieve betalingsverkeer. In dit kader ontwikkelt en onderhoudt Currence regels (Rules & Regulations) teneinde de efficiency, veiligheid en betrouwbaarheid van haar producten te waarborgen;
- het certificeren van toetreders tot de markt en van in de markt gebruikte apparatuur (waaronder betaalautomaten) en het verstrekken van licenties en certificaten;
- het houden van toezicht op naleving van de regels;
- het onderhouden, dat wil zeggen het handhaven en vergroten van de waarde van de collectieve betaalproducten in de markt. Hierbij moet worden gedacht aan bevordering van het productgebruik (voorlichting en promotie), productaanpassingen in antwoord op behoeften uit de markt en eventuele maatregelen ter beperking van fraude.

De opbrengsten van Currence worden gevormd door vergoedingen die licentiehouders aan Currence betalen voor het gebruik van bovengenoemde collectieve betaalproducten.

Dit jaarverslag heeft betrekking op het boekjaar 2007 van Currence en omvat de periode 1 januari 2007 tot en met 31 december 2007. Ter vergelijking zijn de cijfers over het boekjaar 2006 opgenomen.

1.2 Consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van Currence Holding B.V. te Amsterdam en haar groepsmaatschappijen. Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin Currence Holding B.V. direct of indirect meer dan de helft van het stemgerechtigde aandelenkapitaal bezit of overheersende zeggenschap kan uitoefenen. In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd. De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd. Het betreft de volgende 100% deelnemingen:

- PIN B.V.
- Chipknip B.V.
- Ceanet B.V.
- Acceptgiro B.V.
- Currence Incasso B.V.
- Currence iDEAL B.V.
- Currence Services B.V.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

2.1 Algemeen

De jaarrekening en het jaarverslag zijn opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en de Nederlandse Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ-richtlijnen) uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De waarderingsgrondslagen zijn gebaseerd op de historische kosten en kostprijzen. Alle bedragen in de tabellen luiden in € 1.000,-, tenzij anders wordt aangegeven.

Alle activa en passiva worden gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs, tenzij anders vermeld. De voorgestelde winstbestemming is niet verwerkt in de balans.

2.2 Vaste activa

2.2.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa hebben betrekking op de intellectuele eigendomsrechten, hierna te noemen IE-rechten. Dit staat voor het geheel aan woordmerken, beeldmerken, documentatie, formulieren, vastgelegde standaarden, software en Rules & Regulations van de collectieve betaalproducten PIN, Chipknip, Acceptgiro, Incasso en iDEAL.

Bij eerste waardering zijn de collectieve betaalproducten gewaardeerd tegen de reële waarde op het moment van verkrijging. Daarbij is deze waarde gebaseerd op de contante waarde van de te verwachten toekomstige bedrijfsresultaten. De contante waarde van de toekomstig af te dragen belastingen als gevolg van verschillen tussen commerciële en fiscale verwerking van bedrijfslasten (afschrijvingen) zijn in een latente belastingplicht opgenomen. Afschrijving vindt lineair plaats gedurende de geschatte levensduur, vanaf het moment van ingebruikname.

2.2.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijging- of vervaardigingsprijs, onder aftrek van lineaire afschrijvingen op basis van de verwachte economische levensduur per categorie zonder rekening te houden met restwaarden.

2.2.3 Impairment of vervreemding van vaste activa

Door de vennootschap wordt op iedere balansdatum per actief een inschatting gemaakt van de in de toekomst te genereren kasstromen. Hierbij wordt een aantal relevante grootheden in het Nederlandse en (indien van toepassing) het Europese betalingsverkeer zo goed mogelijk ingeschat. Ondanks dat hierbij zoveel mogelijk van objectieve informatie gebruik wordt gemaakt, bevat deze inschatting deels een subjectief karakter. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de netto contante waarde van de geschatte toekomstige kasstroom wordt het verschil ten laste van het resultaat geboekt. Bij het bepalen van de netto contante waarde is een gemiddelde disconteringsvoet gehanteerd van 8,7%.

2.3 Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde. Belastinglatenties, voor zover aanwezig in de overlopende activa, zijn opgenomen tegen de contante waarde.

2.4 Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd op nominale waarde. Tenzij anders vermeld, staan deze vrij ter beschikking aan de vennootschap.

2.5 Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

2.5.1 Pensioenvoorziening

Currence heeft voor haar personeel een collectief pensioencontract afgesloten met een verzekeraar. Deze pensioenregeling is te karakteriseren als een zogenaamde toegezegd-pensioenregeling, gebaseerd op het middelloonstelsel. Onder een toegezegd-pensioenregeling wordt verstaan een regeling waarbij aan de werknemers een pensioen wordt toegezegd, waarvan de hoogte afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren.

Op grond van RJ-richtlijnen (RJ 271.318a) behoeft de berekening die nodig is voor de vaststelling van de verplichtingen en lasten slechts eenmaal in de vier jaar exact te worden uitgevoerd. In de overige jaren mag worden volstaan met een redelijke benadering.

Door aanpassing van het pensioenreglement in 2006 is besloten om voor de pensioenverplichting eind 2007 een nieuwe actuariële berekening te laten uitvoeren. De uitkomsten zijn in deze jaarrekening verwerkt.

2.5.2 Latente belastingverplichtingen

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds. De berekening van de latente belastingvorderingen en -verplichtingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover reeds bij wet vastgesteld. Deze belastinglatenties worden gewaardeerd tegen contante waarde.

2.6 Overige schulden en overlopende passiva

De overige schulden en overlopende passiva worden gewaardeerd op nominale waarde.

Grondslagen voor resultaatbepaling

3.1 Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar.

3.2 Opbrengstverantwoording

De bedrijfsopbrengsten bestaan uit vergoedingen die Currence ontvangt van licentiehouders voor het gebruik van de collectieve betaalproducten waarvan Currence eigenaar is. Hieronder vallen vergoedingen per transactie, een jaarlijkse vergoeding per licentiehouder en een toetredingsvergoeding voor nieuwe partijen die gebruik willen gaan maken van een van de collectieve betaalproducten van Currence. De opbrengsten van transacties worden verantwoord in het jaar waarin de transacties zijn uitgevoerd. De toetredingsvergoeding wordt verantwoord in het jaar waarin de licentieovereenkomst wordt ondertekend.

3.3 Bedrijfslasten

De bedrijfslasten worden bepaald op historische basis en worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Immateriële vaste activa en materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte economische levensduur van het actief.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

De personeelskosten omvatten salarissen, sociale lasten, pensioenlasten, kosten voortvloeiende uit overige secundaire arbeidsvoorwaarden, dotaties aan voorzieningen in de personele sfeer, kosten interim-krachten en overige personeelskosten.

3.4 Financiële baten en lasten

Rentebaten zijn de van derden en banken ontvangen en nog te ontvangen rente. Rentelasten zijn de aan derden en banken betaalde en nog te betalen rente, voorzover deze betrekking hebben op het verslagjaar.

3.5 Belastingen

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst- en verliesrekening na aftrek van vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten, rekeninghoudend met vrijval van de voorziening latente belastingen en overige latente belastingverplichtingen als gevolg van (tijdelijke) verschillen tussen de fiscale voorschriften en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen.

Toelichting op de geconsolideerde balans

4.1 Activa

4.1.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa kennen het volgende verloop:

	Eerste waardering	Afschrijving 2005	Afschrijving 2006	Afschrijving 2007	Boekwaarde 31-12-2007	Resterende afschrijvings- termijn
IE/rechten PIN	19.600	1.960	1.960	2.240	13.440	6 jaar
IE/rechten Acceptgiro	750	14	184	184	368	2 jaar
IE/rechten Incasso	4.000	66	400	400	3.134	8 jaar
IE/rechten iDEAL	500	-	8	50	442	9 jaar
Totaal immateriële vaste activa	24.850	2.040	2.552	2.874	17.384	

De boekwaarde van de immateriële vaste activa heeft betrekking op de collectieve betaalproducten PIN, Acceptgiro, Incasso en iDEAL. Voor Chipknip is op de balans geen waarde geactiveerd. De resterende afschrijvingstermijn van de immateriële vaste activa is twee tot negen jaar. Bij de waardering van de collectieve betaalproducten is zoveel mogelijk rekening gehouden met de introductie op de Nederlandse markt van Europese betaalproducten in verband met Europese harmonisering van het betalingsverkeer, waardoor de nationale betaalproducten na een overgangperiode zullen ophouden te bestaan dan wel aan de Europese eisen zullen moeten voldoen. Gelet op deze ontwikkeling, waarbij onzekerheid is over de marktvaart van PIN na 2013, is de afschrijvingstermijn van PIN met 1 jaar bekort.

4.1.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan voor € 64.000 uit computerapparatuur en softwarelicenties (in 2006 € 85.000) en voor € 79.000 uit kantoorinventaris (in 2006 € 108.000) met een afschrijvingsperiode van drie resp. vijf jaar.

De materiële vaste activa kennen het volgende verloop:

	2007	2006
Boekwaarde per 1 januari	193	185
bij: investeringen materiële vaste activa	31	66
af: afschrijvingen materiële vaste activa	-81	-58
Boekwaarde 31 december	143	193

4.1.3 Handelsdebiteuren en overige vorderingen

De handelsdebiteuren en overige vorderingen betreffen vorderingen op licentiehouders van PIN, Chipknip, Acceptgiro, Incasso en iDEAL. Dit zijn in Nederland gevestigde banken, waaronder ook aandeelhouders van Currence. De handelsdebiteuren bestaan uit gefactureerde bedragen die nog niet zijn ontvangen/geïncasseerd. De overige vorderingen bestaan uit vergoedingen voor transacties die in 2007 hebben plaatsgevonden maar per ultimo van het boekjaar nog niet waren gefactureerd. Van bovengenoemde post heeft een bedrag van € 1,6 miljoen betrekking op nog te factureren bedragen aan aandeelhouders (in 2006 € 2,5 miljoen). Bij de handelsdebiteuren heeft € 0,039 miljoen betrekking op vorderingen op aandeelhouders (in 2006 € 0,5 miljoen). Geen van de vorderingen heeft betrekking op een periode langer dan 1 jaar. In de overlopende activa is de belastinglatentie opgenomen die het gevolg is van het tijdelijke verschil tussen de commerciële en fiscale verwerking van de pensioenlast door het naleven van RJ-271. Deze latentie bedraagt € 0,017 miljoen.

4.1.4 Liquide middelen

De liquide middelen betreffen tegoeden op bankrekeningen en depositorekeningen die direct opeisbaar zijn en termijndeposito's met een maximale looptijd van 1 jaar.

4.2 Passiva

4.2.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt in de toelichting op de balans in de enkelvoudige jaarrekening nader toegelicht.

4.2.2 Voorzieningen

Het totaal van de voorzieningen bestaat uit een voorziening pensioenen en een voorziening voor latente belastingen.

De *voorziening pensioenen* bestaat eind 2007 uit een ingeschatte verplichting uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling.

De *voorziening pensioenen* is als volgt opgebouwd:

	2007	2006
Contante waarde van de pensioenaanspraken berekend volgens de Projected unit credit methode	1.334	1.040
Reële waarde fondsbeleggingen	-1.204	-1.000
Schatting aanvullende pensioenpremie bij waardeoverdracht	-	100
Boekwaarde 31 december	130	140

De mutatie in de pensioenvoorziening betreft:

	2007	2006
Pensioenlast uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling	413	319
Betaalde pensioenpremies (incl. bijdrage medewerkers)	-350	-379
Overige kosten en mutaties fondsbeleggingen	27	-
Waardeoverdracht pensioenen	-34	-70
Schatting aanvullende pensioenpremie bij waardeoverdracht	-66	-130
Mutatie	-10	-260

In 2007 is een deel van de opgebouwde pensioenrechten van medewerkers die in 2006 in dienst zijn getreden overgedragen aan de pensioenverzekeraar van Currence. Voor de met deze waardeoverdracht samenhangende additionele premiebetaling (€ 34.000) is de voorziening aangewend. Het restant van deze voorziening (€ 66.000) heeft Currence vrij laten vallen.

De *voorziening voor latente belastingen* is gevormd vanwege de fiscaal andere wijze van verwerking van de afschrijvingen op immateriële vaste activa. De nominale waarde van de belastinglatentie per 31 december 2007 is € 4,3 miljoen. De hoogte van de voorziening is berekend tegen het vanaf 1 januari 2007 geldende tarief voor de vennootschapsbelasting (Vpb) en een gemiddelde disconteringvoet van 8,7%.

De contante waarde van de resterende toekomstige belastingplicht als gevolg van verschillen tussen commerciële en fiscale verwerking van bedrijfslasten (afschrijvingen) is door verschuiving van het meetmoment (eind 2007 in plaats van eind 2006) en de verkorting van de afschrijvingstermijn van PIN met 1 jaar toegenomen met € 418.000.

	2007	2006
Boekwaarde per 1 januari	3.765	4.969
Bij: latentie nieuwe producten	-	67
Af: vrijval inzake tariefswijziging	-	-801
Bij: aanpassing CW belastinglatentie	418	284
Af: vrijval inzake compensatie Vpb	-733	-754
Boekwaarde per 31 december	3.450	3.765

4.2.3 Vlottende passiva

De verplichting uit hoofde van belastingen bestaat uit verplichtingen opgenomen inzake loonbelasting ad € 139.000 (in 2006 € 105.000), omzetbelasting ad € 129.000 (in 2006 was dit een vordering van € 101.000) en vennootschapsbelasting ad € 1.075.000 (in 2006 € 1.219.000). De post overige schulden en overlopende passiva bestaat eind 2007 uit kosten die betrekking hebben op het boekjaar 2007, maar waarvan de facturen pas in 2008

zijn ontvangen. Geen van de schulden heeft een looptijd langer dan 1 jaar.

4.3 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De vennootschap maakt, voor zowel de omzetbelasting als de vennootschapsbelasting, deel uit van de fiscale eenheid Currence Holding B.V. Op grond hiervan zijn alle ondernemingen welke deel uitmaken van deze fiscale eenheid (zie paragraaf 5.2 Consolidatie) aansprakelijk voor zowel de omzetbelasting- als vennootschapsbelastingsschulden van de fiscale eenheid.

Leasecontracten (looptijd 1 tot 4 jaar) worden verantwoord als operationele leasing.

De verplichtingen inzake de leasecontracten (inzake de lease van auto's) en het huurcontract (looptijd tot 2011) bedragen ultimo 2007 tezamen € 2,2 miljoen (in 2006 € 2,3 miljoen).

Hiervan heeft € 0,6 miljoen (vorig jaar € 0,5 miljoen) betrekking op 2008.

De vennootschap heeft zich hoofdelijk aansprakelijk gesteld voor schulden voortvloeiende uit rechtshandelingen van haar dochtervennootschappen, als vermeld in paragraaf 1.2 (artikel 2:403 BW).

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

5.1 Bedrijfsopbrengsten

De bedrijfsopbrengsten over 2007 hebben betrekking op licentie-inkomsten PIN, Chipknip, Acceptgiro, Incasso, en iDEAL en een toetredingsvergoeding van één licentiehouder voor PIN. In 2006 is voor het product iDEAL slechts twee maanden aan licentie-inkomsten opgenomen en een toetredingsvergoeding van zes licentiehouders.

5.2 Lonen, salarissen en sociale lasten

Aan het einde van het boekjaar 2007 waren 23 medewerkers in dienst bij Currence, die 22 volledige dagtaakeenheden vervulden. Eind 2006 waren 19 medewerkers in dienst bij Currence (18 volledige dagtaakeenheden). Daarnaast is een wisselend aantal interim krachten werkzaam die in 2007 deels zijn vervangen door vaste krachten.

	2007	2006
Salarissen	1.747	1.875
Sociale lasten	83	62
Pensioenlasten	347	188
Totaal personeelslasten	2.177	2.125

De stijging van de pensioenlasten ten opzicht van 2006 wordt met name verklaard doordat een deel van de in 2005 voorziene pensioenpremie (waaronder de inschatting van aanvullende pensioenlasten bij waardeoverdracht van opgebouwde pensioenrechten bij eerdere werkgevers) in 2006 is vrijgevallen en in dat jaar voor een buitengewoon lage pensioenlast zorgde.

Toegezegde pensioenaanspraken worden, conform de Algemene Bank CAO, geïndexeerd op basis van de loonontwikkeling van deze CAO. De belangrijkste actuariële aannames hebben betrekking op de disconteringsvoet (4,5%), verwacht rendement op fondsbeleggingen (3%), verwachte algemene salarisstijgingen (3%) en verwachte indexeringen van pensioenen (3%).

5.3 Overige personeelskosten en uitbesteed werk

De beloning voor commissarissen over 2007 bedroeg € 63.000 (in 2006 € 36.000). Aan het eind van het boekjaar bestond de Raad van Commissarissen uit drie personen.

De beloning voor bestuurders is op grond van artikel 2:383, lid 1 BW niet vermeld.

De Directie bestond eind 2007 uit één lid.

	2007	2006
Overige personeelskosten	406	310
Uitbesteed werk	1.748	1.552
Totaal	2.154	1.862

Onder de kosten voor uitbesteed werk wordt de inhuur van interim krachten en uitbesteed werk aan externe bedrijven verantwoord.

5.4 Afschrijvingen inzake (im)materiële vaste activa

De afschrijvingen op de vaste activa kunnen als volgt worden uitgesplitst:

	2007	2006
Afschrijvingen immateriële vaste activa	2.874	2.551
Afschrijvingen materiële vaste activa	81	58
Totaal afschrijvingen	2.955	2.609

5.5 Kosten merkonderhoud

De kosten voor merkonderhoud bestaan uit kosten voor massamediale promotie- en voorlichtingscampagnes, promotiemateriaal, voorlichting en registratie van merknamen.

5.6 Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten bestaan o.a. uit kosten voor huisvesting, ICT, advieskosten, bureaukosten en kosten voor bijzondere projecten.

5.7 Rentebaten en -lasten

De rentebaten hebben betrekking op opbrengsten op de uitgezette tegoeden. De afname van de rentebaten wordt veroorzaakt door een daling van de gemiddeld aangehouden liquiditeiten gedurende het boekjaar 2007 als gevolg van de uitkering van het kapitaal van Chipknip C.V. aan de commanditaire vennoten.

5.8 Belasting over het resultaat

De effectieve belastingdruk bedraagt 25,9%. Het verschil tussen de effectieve belastingdruk en de nominale belastingdruk (25,5%) is het gevolg van het contant maken van het latente belastingactief op het verschil tussen de commerciële en fiscale behandeling van de pensioenlasten.

5.9 Verbonden partijen

Alle groepsmaatschappijen, zoals opgenomen in paragraaf 5.2, worden aangemerkt als verbonden partij. Transacties tussen groepsmaatschappijen worden in de consolidatie geëlimineerd.

De licentievergoedingen die in rekening zijn gebracht bij aandeelhouders zijn gelijk aan de tarieven die aan niet-aandeelhouders in rekening zijn gebracht.

Voor het collectieve betaalproduct Chipknip is in het jaar 2000 Chipknip C.V. opgericht. De commanditaire vennoten van Chipknip C.V. zijn ABN AMRO Bank, Bank Nederlandse Gemeenten, F. van Lanschot Bankiers, Fortis Bank Nederland, Friesland Bank, ING/Postbank, Rabobank en SNS Bank. De beherend vennoot van Chipknip C.V. is Ceanet B.V. Chipknip C.V. maakt geen deel uit van de Groep, maar is wel aan te merken als verbonden partij. Vanaf augustus 2005 vinden er geen activiteiten meer in Chipknip C.V. plaats.

Amsterdam, d.d. 25 april 2008

De Directie

Piet M. Mallekoote

Vennootschappelijke jaarrekening

Vennootschappelijke balans per 31 december 2007

(voor resultaatbestemming)

In duizenden euro's

			31-12-2007	31-12-2006
Activa				
Vaste activa				
Financiële vaste activa	7.1		26.569	24.082
Vlottende activa				
Vorderingen op groepsmaatschappijen	7.2	3.690	3.926	
Liquide middelen		-	4	
			<u>3.690</u>	<u>3.930</u>
Totaal activa			<u>30.259</u>	<u>28.012</u>
Passiva				
Eigen vermogen				
Geplaatst kapitaal	7.3	30	30	
Agioreserve		25.780	25.827	
Statutaire reserves		-	392	
Overige reserves		909	-1.840	
Resultaat boekjaar		3.156	3.257	
			<u>29.875</u>	<u>27.666</u>
Voorzieningen				
			-	-
Vlottende passiva				
Belastingen		384	346	
			<u>384</u>	<u>346</u>
Totaal passiva			<u>30.259</u>	<u>28.012</u>

Vennootschappelijke winst- en verliesrekening over 2007

In duizenden euro's	2007	2006
Resultaat deelnemingen na belastingen	3.041	3.110
Overige resultaten na belastingen	115	147
Nettoresultaat	3.156	3.257

Toelichting op de vennootschappelijke jaarrekening

6.1 Algemeen

Currence Holding B.V. is statutair gevestigd op de Beethovenstraat 300 te Amsterdam. De financiële gegevens van Currence Holding B.V. zijn in de opgenomen geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening verwerkt. Dientengevolge is voor de winst- en verliesrekening van Currence Holding B.V. gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot een vereenvoudigde opstelling conform artikel 2:402 BW.

Voor de gehanteerde grondslagen van balanswaardering en resultaatbepaling wordt verwezen naar de toelichting behorende bij de geconsolideerde jaarrekening. Voor nadere toelichting met betrekking tot de in de balans en de winst- en verliesrekening opgenomen posten wordt verwezen naar de toelichting behorende tot de geconsolideerde jaarrekening, tenzij hierna een nadere analyse is opgenomen.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarop direct of indirect invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het zakelijke en financiële beleid worden gewaardeerd tegen netto-vermogenswaarde op basis van de waarderingsgrondslagen van de groep.

Toelichting op de vennootschappelijke balans

7.1 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa was als volgt:

	2007	2006
Waarde per 1 januari	24.082	20.195
Waarde verkregen deelnemingen	-	433
Kapitaalstorting deelnemingen	372	218
Resultaat deelnemingen na VPB	3.041	3.110
Aanpassing CW belastinglatentie	-418	519
Uitkering dividend aan Currence Holding B.V.	-508	-393
Boekwaarde per 31 december	26.569	24.082

Door verlaging van het tarief van de vennootschapsbelasting per 1 januari 2007 is een deel van de voorziening latente belastingverplichting in 2006 vrijgevallen ten gunste van de agioreserve bij de deelnemingen.

7.2 Vordering op groepsmaatschappijen

De tegoeden van Currence Holding B.V. worden, evenals de tegoeden van de overige entiteiten binnen de groep, beheerd door Currence Services B.V.

7.3 Eigen vermogen

Het eigen vermogen kent het volgende verloop:

	Aandelenkapitaal	Agioreserve	Statutaire reserves	Overige reserves	Onverdeeld resultaat	Totaal
Stand per 1 januari 2007	30	25.827	392	-1.840	3.257	27.666
Mutaties boekjaar	-	-46	-392	2.749	-102	2.209
Stand 31 december 2007	30	25.780	-	909	3.156	29.875
Specificatie vermogensmutatie						
Aanvullende kapitaalstorting Chipknip B.V.	-	372	-	-	-	372
Mutatie voorziening latente belastingverplichting	-	-418	-	-	-	-418
Resultaatbestemming 2006	-	-	-	2.749	-2.749	-
Uitkering dividend	-	-	-392	-	-508	-900
Onverdeeld resultaat 2007	-	-	-	-	3.156	3.156
Totaal	-	-46	-392	2.749	-102	2.209

Aandelenkapitaal

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bedraagt € 90.000, verdeeld in 1.500.000 aandelen A, 1.500.000 aandelen B, 1.500.000 aandelen C, 1.500.000 aandelen D, 1.500.000 aandelen E en 1.500.000 aandelen F à € 0,01. Ultimo 2007 waren 600.000 aandelen A, 600.000 aandelen B, 600.000 aandelen C, 600.000 aandelen D, 600.000 aandelen E en 6.000 aandelen F geplaatst en volgestort.

Agioreserve

De collectieve betaalproducten zijn tegen uitgifte van aandelenkapitaal verkregen. De waarde maakt deel uit van het agio. Met de aandeelhouders is overeengekomen dat het agio als niet-uitkeerbare reserve wordt aangehouden. Dit vermogen is fiscaal niet erkend. De waarde van de IE-rechten wordt fiscaal niet gewaardeerd. Als gevolg hiervan is een voorziening latente belastingen gevormd ten laste van de agioreserve.

De voorziening latente belastingverplichting, zijnde de contante waarde (CW) van de resterende toekomstige belastingplicht als gevolg van verschillen tussen commerciële en fiscale verwerking van bedrijfslasten (afschrijvingen), is vanuit de agioreserve aangevuld met € 418.000. Door verschuiving van het meetmoment van eind 2006 naar eind 2007 is de CW van de resterende toekomstige belastingplicht gewijzigd.

Statutaire reserve

In de statuten van Currence is opgenomen dat uitgekeerde resultaten van dochtervennootschappen van Currence Holding B.V., waarvoor letteraandelen zijn uitgegeven, zullen worden toegevoegd aan een daarvoor gevormde dividendreserve per letteraandeel.

In 2007 zijn de aanwezige dividendreserves (€ 392.000) uitgekeerd aan de aandeelhouders.

Overige reserves en onverdeeld resultaat

Een deel van het resultaten over 2006 van PIN B.V. en Currence Incasso B.V. is, zoals besloten in de AvA van de entiteiten op 15 mei 2007, uitgekeerd aan Currence Holding B.V. Currence Holding heeft dit dividend (€ 508.000) op haar beurt uitgekeerd aan de betreffende letteraandeelhouders. De overige resultaten zijn toegevoegd aan de overige reserves.

7.4 Personeel

Er zijn geen werknemers in dienst van de vennootschap. De directie bestond uit één lid. De directie ontvangt uit hoofde van deze functie bij de vennootschap geen bezoldiging.

Amsterdam, 25 april 2008

De Directie

Piet M. Mallekoote

Overige gegevens

8.1 Accountantsverklaring

De accountantsverklaring is opgenomen op de volgende pagina.

8.2 Statutaire bepaling inzake resultaatbestemming

De resultaatbestemming vindt plaats overeenkomstig artikel 18 van de statuten. Hierin is o.a. het volgende bepaald:

1. De winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders;
2. Uitkeringen kunnen slechts plaatshebben tot ten hoogste het vrij uitkeerbare deel van het eigen vermogen mits tevens wordt voldaan aan een solvabiliteitseis;
3. Uitkering van winst geschiedt na de vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is;
4. De algemene vergadering kan, met inachtneming van het gestelde in lid 2, besluiten tot uitkering van interim-dividend en tot uitkeringen ten laste van een reserve;
5. De vordering van de aandeelhouder tot uitkering verjaart door een tijdsverloop van vijf jaren.

8.3 Resultaatbestemming

Aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders zal worden voorgesteld om het resultaat exclusief deelnemingen na belasting (€ 115.000) ter beschikking te stellen aan de vennootschap die dit resultaat zal toevoegen aan de overige reserves.

Aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt verder voorgesteld om het door productvennootschappen uit te keren dividend over 2007 (€ 2.693.000) toe te voegen aan de respectievelijke dividendreserves A, B, D en E om dit vervolgens, voor zover van toepassing onder inhouding van dividendbelasting, uit te keren aan de houders van de betreffende letteraandelen en het resterende resultaat van de deelnemingen (€ 347.000) dat niet wordt uitgekeerd toe te voegen aan de overige reserves.

Tegelijkertijd wordt aan de houders van letteraandelen F (Currence iDEAL B.V.) gevraagd een informele kapitaalstorting ad € 400.000 te doen teneinde de solvabiliteit van Currence iDEAL B.V. te verhogen.

8.4 Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan die van invloed zijn op hiervoor vermelde cijfers.

Accountantskantoor
 Accountants B.V.
 PricewaterhouseCoopers
 Postbus 1000
 1000 AA Amsterdam
 T +31 (0)20 612 2500
 F +31 (0)20 612 2501
 www.pwc.com/nl

Aan: De aandeelhouders van Currence Holding B.V.

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2007 van Currence Holding B.V. te Amsterdam bestaande uit de geconsolideerde en afsluitende balans per 31 december 2007 en de geconsolideerde en afsluitende winst en verliesrekening over 2007 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van de directie

De directie van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9-Book 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang afgeeft van fraude of fouten (beval), het kiezen en toepassen van accountante grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlandse recht. Derivatenverplichting zijn wij verplicht te wijzen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, tenzij een verantwoordde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn mitsdien niet het doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de vennootschap. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de betrouwbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die de directie van de vennootschap heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algemene beeld van de jaarrekening.

PricewaterhouseCoopers is de handelsnaam van onder meer de afgevoerde entiteit Currence PricewaterhouseCoopers Accountants B.V. (PWC Accountants). PricewaterhouseCoopers Accountants B.V. (PWC Accountants) is een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. De naam PricewaterhouseCoopers Accountants B.V. (PWC Accountants) is een handelsnaam van onder meer de afgevoerde entiteit Currence PricewaterhouseCoopers Accountants B.V. (PWC Accountants). De naam PricewaterhouseCoopers Accountants B.V. (PWC Accountants) is een handelsnaam van onder meer de afgevoerde entiteit Currence PricewaterhouseCoopers Accountants B.V. (PWC Accountants).

Wij zijn van mening dat de door ons verleende controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de profiel en de samenstelling van het vermogen van Currence Holding B.V. per 31 december 2007 en van het resultaat over 2007 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting (specifiek artikel 2:203 lid 5 onder a BW) melden wij dat het jaarentslag, voor zover wij dat kunnen bevestigen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vermeld in artikel 2:201 lid 4 BW.

Amsterdam, 28 april 2008
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door J.M. de Jonge RA

Currence
Beethovenstraat 300
1077 WZ Amsterdam
Postbus 83073
1080 AB Amsterdam

Telefoon 020 305 19 00
www.currence.nl

De ontwikkeling van de
Nederlandse betaalproducten

Efficiënt en modern betalen